

Rapport om socialt värdeskapande i Marieberg (Trängkåren 6 och 7)

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

FREDHÄLLS
BILSERVICE

Bilvätt - Bilservice - Däckbyte - Bilrekon
08-619 09 90
WWW.FREDHALLSBILSERVICE.COM

Utredning om Socialt värdeskapande för projekt Trängkåren 6 och 7 har tagits fram av stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad i samarbete med WSP, Helena Klintström, Ebba Ålvgren och Ewa Wåhlin

Kontaktperson: Alexandra Källén

E-post: alexandra.kallen@sbk.stockholm.se

Telefon: 08-508 27 522

Dnr: 2019-07418

Utgivningsdatum: 2020-04-21

Utgivare: stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad

Omslagsfoto samt illustrationer Stockholms stad och WSP

Förord

Stockholm ska vara en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar stad och stadens hållbarhetsarbete ska utgå från Agenda 2030. Alla tre hållbarhetsdimensioner är nödvändiga för stadens utveckling.

Socialt värdeskapande stadsutveckling handlar om hur staden kan främja social hållbarhet med stadsutveckling som verktyg. Ett socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra stadens stadsutvecklingsprojekt. Konkret handlar det om att tillföra värden som saknas eller förstärka värden som redan finns på en plats, som tex trygga stråk och mötesplatser.

Stockholm stad för har tagit fram en modell för social värdeskapande analys. Modellen utgår från Stockholms stads översiktsplans fyra mål. Analysen för Trängkåren följer Stockholm stads modell.

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	6
Inledning	8
SVA-modellen	8
Syfte	8
Mål för Marieberg	Error! Bookmark not defined.
Nulägesanalys	9
Stadsbyggnadsmål 1 från ÖP: En växande stad	10
<i>Befolkningsstatistik, fokus kvantitet</i>	10
<i>Samhällsfunktioner</i>	11
<i>Bostäder</i>	15
<i>Grönyta</i>	16
<i>Analys En växande stad</i>	18
<i>Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete</i>	19
Stadsbyggnadsmål 2 från ÖP: En sammanhängande stad	21
<i>Befolkningsstatistik, fokus segregation</i>	21
<i>Bebyggelseblandning</i>	25
<i>Sammankopplad gatustruktur</i>	26
<i>Målpunkter</i>	31
<i>Analys En sammanhängande stad</i>	34
<i>Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete</i>	35
Stadsbyggnadsmål 3 från ÖP: God offentlig miljö	37
<i>Befolkning, fokus ålder</i>	37
<i>Tillgång till stadskvaliteter</i>	38
<i>Trygghet och säkerhet</i>	43
<i>Trivsel</i>	46
<i>Analys God offentlig miljö</i>	47
<i>Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete</i>	48
Stadsbyggnadsmål 4 från ÖP: En klimatsmart och tålig stad	50
<i>Befolkningsstatistik, fokus hälsa</i>	50
<i>Kollektivtrafik</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>Återbruk och cirkulär ekonomi</i>	52
<i>Klimatanpassning</i>	53
<i>Analys Klimatsmart och tålig stad</i>	55
<i>Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete</i>	56
Sammanvägd analys	57
Rekommendationer	59

Sammanfattning

Planområdet ligger i Marieberg på Kungsholmen. Projektet omfattas av Trängkåren 6 och 7 som ägs av Areim. Fastigheterna har ett centralt läge i stadsdelen och vetter mot de två huvudgatorna Gjörwellsgatan och Rålambsvägen. Båda fastigheterna innehar en mängd byggnader och dess högdelar syns på långt håll och från många platser i staden. Fastigheterna är också stora med en total yta på ca 3,5 hektar och har med sin yta, läge och innehåll en stor påverkan på sin omgivning. Fastigheterna är centrala i arbetet med utvecklingen av Marieberg.

Syftet med planarbetet är att möjliggöra en utveckling av området genom en komplettering med kontor, handel och service. Planarbetet ska också bidra till mer attraktiva och trygga offentliga rum, förbättra orienterbarheten och öka genheten i området genom att studera och tillskapa nya tvärkopplingar. Planarbetet kommer att pröva lämpligheten för höga hus på platsen.

Den socialt värdeskapande analysen visar att det finns många sociala värden i Marieberg. Få platser så centralt i Stockholm har så nära till kvalitativa grönområden, skolor, arbetsplatser och kollektivtrafik.

Människorna som bor i Marieberg mår bra och är en homogen grupp med god socioekonomisk standard. De boende är få i förhållande till den stora dagbefolkningen i Marieberg bestående av arbetande på stora arbetsplatser och en stor mängd skolbarn vilket skapar en obalans mellan natt och dag. Människor som bor och besöker området är trygga, men den fysiska miljön är inte optimal för att skapa trygghet, med få ögon mot gatan, låg orienterbarhet och få korskopplingar i området.

Området är uppdelat med inåtvända kluster (arbetsplatser, skola, bostäder, grönområden) med skarpa gränser mellan sig. Det finns flera barriärer i form av topografi och infrastruktur. Det saknas allmänna, neutrala offentliga rum som riktar sig till alla målgrupper och passar in i gruppernas vardagsmönster. Grönområdena är stora sociala värden i området, men är placerade i utkanterna av området och har i många fall otydliga entréer till sig. Det finns en brist på rofyllda platser i området på grund av buller, och det finns få platser med fokus på lek.

Rekommendationer för socialt värdeskapande:

1. Mildra klustringen i området
2. Skapa gemensamma offentliga rum
3. Prioritera grönska, rofylldhet och lek centralt i området
4. Omöjliggör inte framtida utveckling av ett större och mer blandat bostadsutbud
5. Utveckla området mer barnvänligt
6. Prioritera trygga stråk mot kollektivtrafik
7. Tydliggör de gröna kvaliteterna
8. Skapa fler kors-kopplingar
9. Undersök förutsättningar för tillskott av service

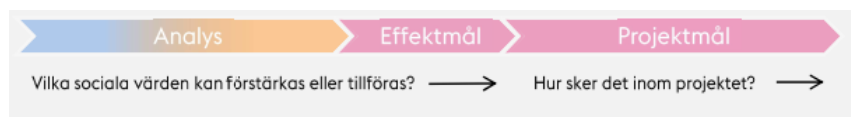
Inledning

SVA-modellen

Modellen ska användas i stadens samtliga stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa att alla projekt är socialt värdeskapande.

Analysen utgår utifrån Översiktsplanens fyra stadsbyggnadsmål, målen om En växande stad, En sammanhängande stad, God offentlig miljö och En klimatsmart och tålig stad. Utifrån respektive stadsbyggnadsmål ställs ett antal frågor för att analysera huruvida målet går att uppnå inom ett specifikt område.

Modellen innehåller tre steg som följer planprocessens skeden.

1. Analys som kartlägger vilka sociala värdena som finns eller saknas inom projektområdet utifrån de fyra stadsbyggnadsmålen. (Tas fram i ett tidigt skede)
2. Effektmål formuleras (mål som preciserar vad projektet ska göra för att uppnå de sociala värden som analysen har identifierat ett behov /efterfrågan av. Tas fram i ett tidigt skede)
3. Projekt mål formuleras. (konkreta projekt mål som preciserar hur effektmålen ska uppnås. Projekt målen tas fram inför samråd och revideras eventuellt inför granskning). Detaljplaneaktörens projekt mål sammanställs i ett SVA-PM.

Syfte

Det övergripande syftet med att arbeta med sociala värden enligt Stockholms stads modell är att säkerställa att sociala värden beaktas. Syftet är även att integrera socialt värdeskapande kontinuerligt i planprocessen.

SVA för Trängkåren

För utvecklingen av Trängkåren genomförs en analys (steg 1 ovan) för hela Marieberg. Eftersom projektet redan pågått under en tid kommer analysen att ligga till grund för revidering av projektets mål samt aktiviteter för att uppnå målen.

Nulägesanalys

I följande texter analyseras nuläget för sociala parametrar kopplade till översiktsplanens stadsbyggnads mål. För varje mål beskrivs nuläget, och kapitlet avslutas med en analys av vad detta innebär för området och vilka viktiga utgångspunkter som behöver följa med arbetet framöver.

En växande stad

- Befolkningsstatistik (fokus kvantitet)
- Samhällsfunktioner
- Bostäder
- Grönyta

God offentlig miljö

- Befolkningsstatistik (fokus ålder)
- Tillgång till stadskvaliteter
- Trygghet, säkerhet
- Trivsel

En sammanhängande stad

- Befolkningsstatistik (fokus segregation)
- Sammankopplad gatustruktur
- Blandad bebyggelse
- Målpunkter

En klimatsmart och tålig stad

- Befolkningsstatistik (fokus hälsa)
- Kollektivtrafik
- Återbruk och cirkulär ekonomi
- Klimatanpassning

Stadsbyggnadsmål 1 från ÖP: En växande stad

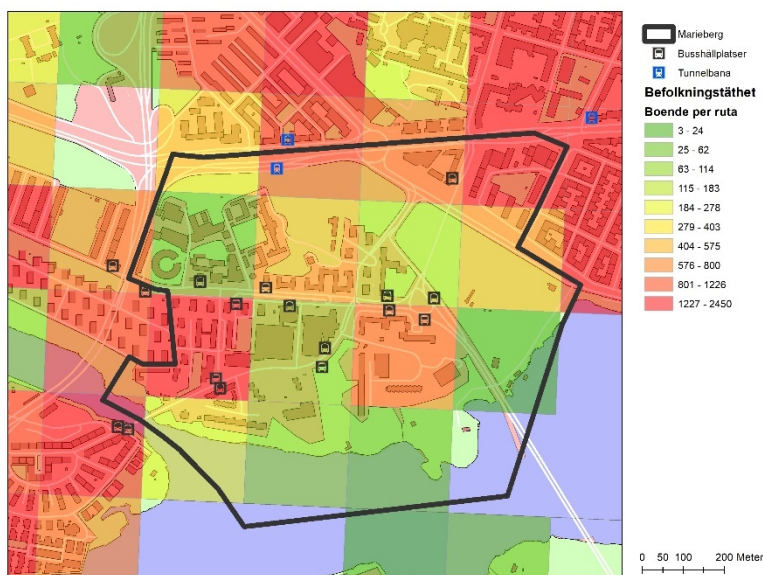
Enligt Stockholms stads översiktsplan ska Stockholm vara en växande stad som genom sin attraktivitet lockar människor, företag och besökare från hela världen.

Det innebär att Stockholm ska dra nytta av sin utveckling för att skapa bättre förutsättningar för de som bor, verkar och besöker staden. Inom socialt värdeskapande betyder detta att utvecklingen ska bidra till att skapa samhällsfunktioner, arbetsplatser, bostäder och grönytor som möter behov och efterfrågan hos befolkningen.

Inom kapitlet analyseras:

- Befolkningsstatistik fokus kvantitet
- Samhällsfunktioner
- Bostäder
- Grönyta

Befolkningsstatistik, fokus kvantitet

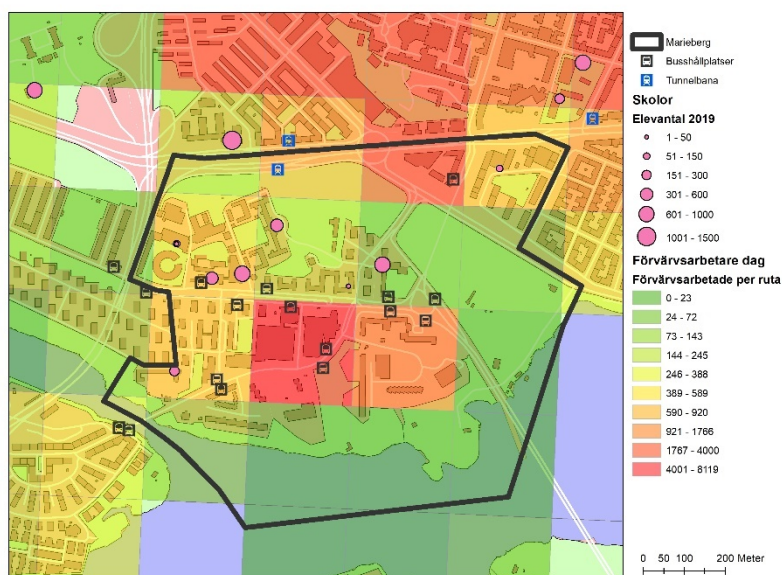

Mariebergs Nattbefolkning 2018 Källa SCB

I Marieberg bor 3 244 personer (2018). Majoriteten av nattbefolkningen bor i områdets ytterkanter mot Fredhäll och Fridhemsplan, och även i de stora bostadshusen på Fyrverkarbacken. Folkmängden förväntas minska något till 3 236 personer till år 2028. ¹

¹ Områdesfakta Maribergsstad del 2018

I Marieberg arbetar 9 563 förvärvsarbetare, på Kungsholmen i stort finns 76 309 förvärvsarbetare. Antalet elever i Mariebergs skolor är ca 2 443, och antalet förskolebarn i området är ca 490.² I kartan nedanför visas antalet förvärvsarbetare i gröna (få) och röda (många) rutor, och skolornas elevantal representeras i cirklarnas storlek. Dagbefolkningen på Kungsholmen låg 2017 på 74 371 personer, att jämföra men den mycket mindre nattbefolkningen på 43 290. Av dagbefolkningen pendlar 35 716 från en annan kommun till Kungsholmen.³

Mariebergs dagbefolkning, förvärvsarbetare och elevantal i skolor, ej inkluderat förskolor 2018. Källa SCB 2018, Utbildningsförvaltningen 2019

Skillnaden mellan Mariebergs nattbefolkning och dagbefolkning är markant. Över 12 000 förvärvsarbetare och skolungdomar vistas i Marieberg dagtid, nästan fyra gånger så stor befolkning som den totala nattbefolkningen på 3 244 personer. Märkbart i kartan är även att denna stora dagbefolkning är koncentrerad till relativt liten yta. Förvärvsarbetarna arbetar främst i Mariebergs mest centrala delar, majoriteten vid Trängkåren 6 och 7. Skolungdomar vistas främst i Konradsbergsområdet och norra Marieberg, på andra sidan Rålambsvägen från förvärvsarbetarna.

Samhällsfunktioner

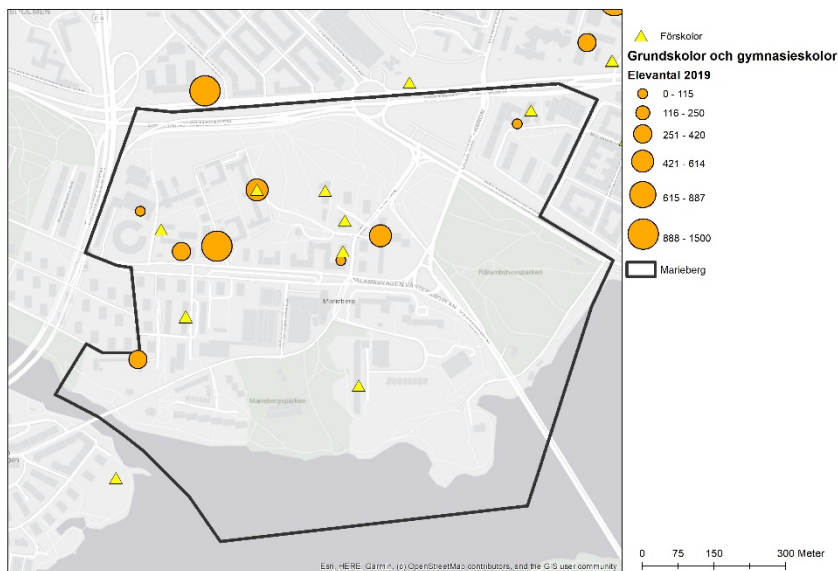
Offentlig service

Skolor och förskolor

² forskola.stockholm/hitta-forskola (hämtad: 2020)

³ *Förvärvsarbetande i Stockholm 2017*

Det finns idag nio förskolor, fem grundskolor och en gymnasieskola i Marieberg (exklusive närområdet på lilla Essingen). Två stora skolområden finns, Rålambshovsskolan och Konradsbergs institutionsområde. Intressant att uppmärksamma är att ca hälften av Kungsholmens grundskolor finns i Marieberg.⁴

*Mariebergs grundskolor och förskolor, 2020. Källa
 Utbildningsförvaltningen 2019, Grundskola. Stockholm 2020*

Det finns behov av utbyggnad av grundskolor på Kungsholmen. Idag ligger kapaciteten på hela Kungsholmen på 6 200 platser, men skolor kan ej hållbart fyllas till 100%. I nuläget är elevantalet ca 5200 och förväntas öka med antalet nya lägenheter som byggs. Den största bristen på elevplatser finns i årskurs 4-9.⁵

För grundskolan Rålambshovsskolan finns planer på ny- om-, eller tillbyggnad. För Konradsbergs institutionsområde (Campus Konradsberg, där Kungsholmens västra gymnasium, Manillaskolan, Hällsboskolan och Stockholms internationella montessoriskola finns, finns pågående byggprojekt för utbyggnad.⁶

Sjukvård, vårdcentraler etc.

I Marieberg finns en vårdcentral i norra delen av området. På Kungsholmen, med gångavstånd från Marieberg, hittas S:t Görans sjukhus som är både ett akutsjukhus och psykiatrisk klinik med

⁴ Grundskola.stockholm/hitta-grundskola (Hämtad: 2020)

⁵ Samordnad grundskoleplanering i Stockholm 2040 Kungsholmen

⁶ vaxer.stockholm/tema/oversiktsplan-for-stockholm/lokala-utvecklingsmojligheter/kungsholmen/

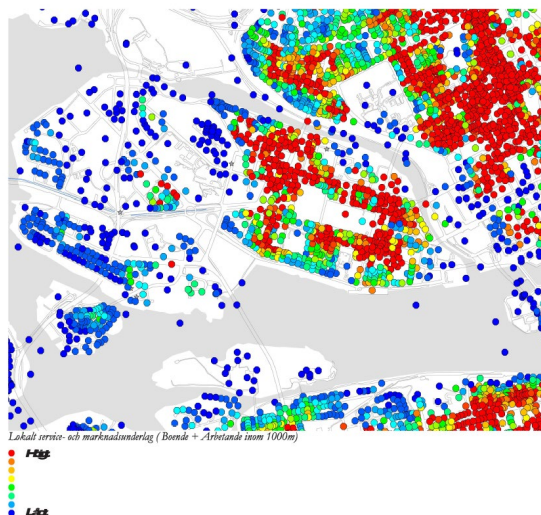
beroendevård. På Kungsholmen finns även S:t Eriks Ögonklinik och fem vårdcentraler utöver sjukhuset.

Kommersiell, social och kulturell service

Enligt fastighetsrådgivarna JLL:s rapport *Nordic City Report 2017* har Stockholm en stark fastighetsmarknad med hög efterfrågan på kontor i centrala lägen. Förra året hade staden en vakansgrad som var den lägsta siffran sedan år 2001. Både Kungsholmen och Östermalm ligger nära noll procent vakansgrad.⁷

Enligt studier 2011 har Marieberg i jämförelse med t ex Fridhemsplan ett mycket lågt lokalt service- och marknadsunderlag. Området har en blandning av boende och arbetande men har trots sina många höga byggnader en relativt låg täthet.

I nuläget är det osäkert vilket serviceunderlag som finns. Tydligt är dock att dagbefolkning och nattbefolkning ger väldigt olika serviceunderlag, där dagbefolkningen är nästan fyra gånger så stor som Mariebergs nattbefolkning.

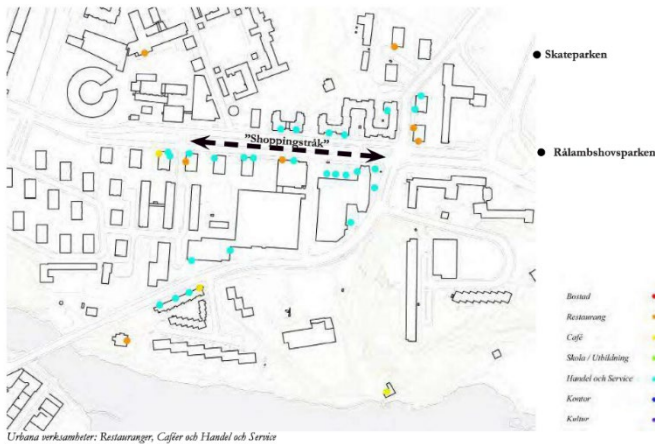
Serviceunderlag i Marieberg 2011 Källa: Marieberg från förstad till promenadstad 2011

Marieberg domineras i hög utsträckning av kontor- och skolverksamheter samt större institutioner. Det urbana verksamhetsutbudet i form av handel, service, kultur och restauranger är litet och återfinns främst längs Rålambsvägens södra sida samt i bostadshuset på Gjørwellsgatan.⁸ Under senare år har även restauranger uppkommit inom Trängkåren 7, med

⁷ *Företagandet i Stockholms stad Anställda och arbetsställen 2010–2019*

⁸ *Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)*

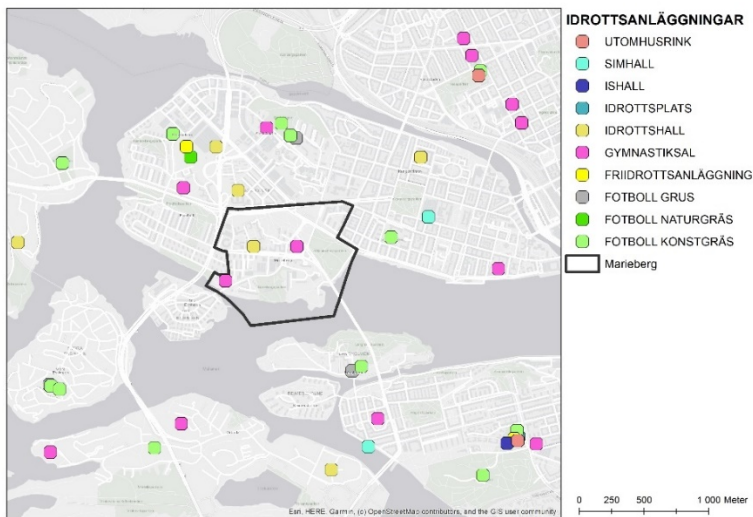
restaurang och fik. Detta utbud är dock dålig exponerat utåt och betjänar främst de som jobbar i byggnaden.

Karta över serviceutbud 2011 i Marieberg. OBS att serviceutbud i Trängkåren 7 ej är utsatt. Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Idrott

Enligt översiktsplanen finns det behov för platser för idrott på Kungsholmen i stort.⁹ Att tänka på är att idrottshallarna och fotbollsplanerna på Kungsholmen betjänar även delar av Norrmalm, som har brist.¹⁰

Karta över idrottsanläggningar Källa: Stockholms Stad 2020

I Marieberg finns en idrottshall vid namn Konradsbergshallen, inom ca 600 meter hittas även Thorildshallen. Det finns även två gymnastiksalar som tillhör skolorna. I Rålambshovsparken finns

⁹ vaxer.stockholm/tema/oversiktsplan-for-stockholm/lokala-utvecklingsmojligheter/kungsholmen/ (Hämtad: 2020)

¹⁰ Behov av och planerade idrotts anläggningar under åren 2018–2040

en skateboardpark, basketkorgar, löparbana, längdhoppsgröp och beachvolleyplaner. Flera skolor nyttjar Rålambshovsparken under idrottstimmarna, och parken är välbesökt av både närboende och stockholmare från andra delar av staden.¹¹

Arbetsplatser

Kungsholmen har en stark näringslivsattraktivitet. Många stora arbetsställen är etablerade här och många pendlar in till Kungsholmen för att arbeta. Antalet arbetsställen har ökat med 17% 2013–2019.

Kungsholmen har även den högsta koncentrationen av stora företag i Stockholm bortsett från Rinkeby-Kista. Den starka utvecklingen av framförallt anställda visar en trend där arbetskraftsintensiva företag i hög utsträckning koncentreras till innerstaden och till Kista. Andelen lediga lokaler på Kungsholmen är endast en procent och har varit låg under en längre tid.¹²

Det finns flera stora arbetsgivare i Marieberg. De största branscherna i området är företagstjänster mm., transport och information och kommunikation. Många jobbar även inom utbildning i Marieberg. Bland företagstjänster mm hittar vi Sweco som är en stor arbetsgivare, bland transport MTR Stockholm AB, och bland information och kommunikation hittar vi Dagens Nyheter, Dagens industri och Expressen.

Bostäder

Stockholms läns bostadsmarknad präglas av en bostadsbrist i samtliga kommuner, och en låg matchning mellan det som byggs och det som efterfrågas. Situationen på bostadsmarknaden drabbar främst personer med dålig ekonomi, kort kötid och utan stora besparingar, som nu näst intill helt saknar möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden. Situationen påverkar även näringslivets tillväxtmöjligheter.¹³

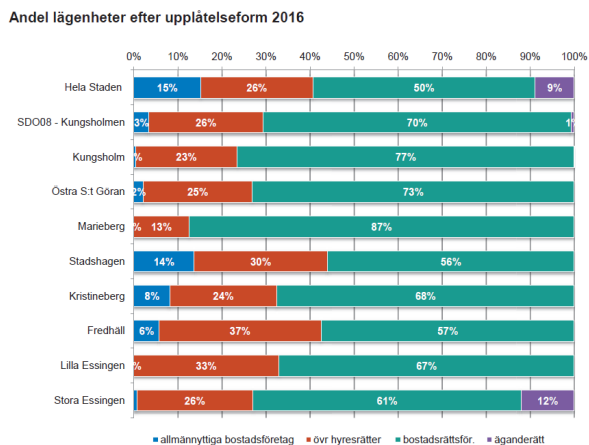
Den vanligaste upplåtelseformen i Marieberg (2016) är bostadsrätter 87%, och med 13% hyresrätter (jämfört med 41 % i Stockholm i stort 2016, och Kungsholmen med sina 28,5 % 2018).¹⁴

¹¹ *Gestaltningprogram för dagvatten- och skyfallshantering. April 2018*

¹² *Företagandet i Stockholms stad Anställda och arbetsställen 2010–2019*

¹³ Läget i länet. Bostadsmarknaden i Stockholms län 2019. Rapport 2019:13, Länsstyrelsen Stockholm

¹⁴ Bostadsbyggandet Årsrapport 2018

Antal lägenheter efter upplåtelseform i hela Stockholm, hela Kungsholmen samt områden på Kungsholmen. Källa: Trygghet i Kungsholmen 2017

Det finns inget ägt boende i Marieberg och inte heller någon allmännytta. Dock 60 st. specialbostäder vilket är en definition som inkluderar bostäder för äldre/funktionshindrade, studentbostäder samt övriga specialbostäder. De vanligaste lägenhetsstorlekarna är tvåor och treor. Det finns även flera lägenheter utan kök i området.

Bostäder i flerbostadshus & övriga hus efter lägenhetsstorlek

	Antal bostäder i flerbostadshus & övr.hus							
	Lägenhet utan kök	1 rk	2 rk	3 rk	4 rk	5+ rk	Uppgift saknas	Totalt
2018	338	129	408	437	288	231	0	1 831
2017	338	129	408	437	286	231	0	1 829
2016	338	129	408	437	286	231	0	1 829
2014	322	124	386	412	269	231	0	1 744

Statistik över Bostäder i Marieberg Källa: Områdesfakta Maribergsstadsdel 2018

Kungsholmen har de dyraste hyreslägenheterna per kvadratmeter i Stockholm. Medelhyran låg på 1 532 kr per kvadratmeter 2018.

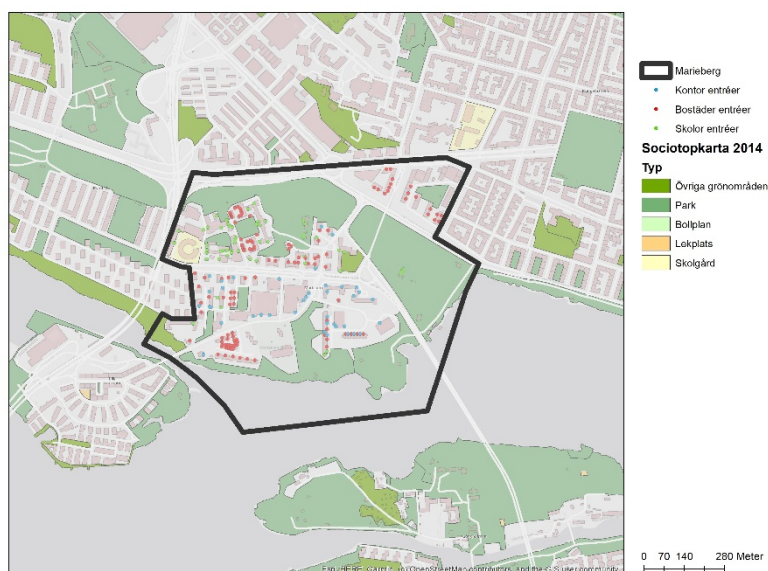
Trångboddhet utpekas inte som ett problem på Kungsholmen enligt Skillnadernas Stockholm (2015).

Grönyta

Marieberg är väl försörjt på olika parker, aktivitetsytor, grönska, vattenkontakt och promenadstråk. Den allmänt tillgängliga grönytan för nattbefolkningen ligger på ca 87 m² per person (jämfört med 114 m²/person i Stockholms kommun enligt SCB). Den totala mängden grönyta inom Marieberg är 320 351m² enligt sociotopkartan.

Stora parker så som Rålambshovsparken, Konradbergsparken, Mariebergsparken och Mariebergs strand är alla parker med höga värden och varierande innehåll vilket ger en god tillgång till kvalitativa grönområden för både de boende och arbetande i sina närmiljöer.¹⁵

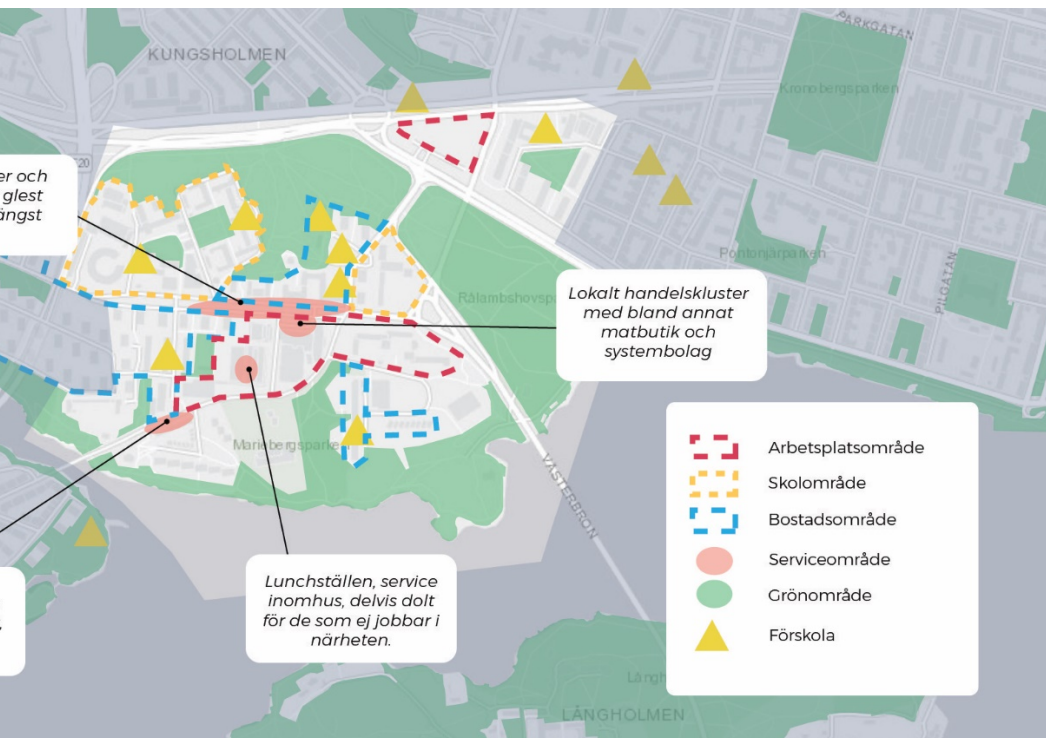
Alla entréer i området (bostadsentréer, skolentréer, kontorsentréer) har mindre än 100 meter till ett grönområde fågelvägen. Dock så upplevs flera grönområden och gångvägar till de gröna områdena som dåligt exponerade och svåra att hitta. Majoriteten av grönytorna är lokaliserade i Mariebergs utkanter, som en ring runt området. En av de få undantagen är Signalparken som ligger mitt i området.

Karta över entréer och grönytor i Marieberg. Källa Sociotopkartan 2014, Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

¹⁵ Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

Analys En växande stad

Analysen visar att det i Marieberg finns mycket av det som behövs i en stadsdel – det finns arbetsplatser, skolor, grönområden, bostäder med mera. Marieberg försörjer Kungsholmen och ibland även ett större område med skolor och även idrottsplatser. Det är värt att notera just mängden skolor i området, och hur det påverkar platsen, då många barn och ungdomar i rörelse skapar speciella behov. På Kungsholmen i stort finns ett behov av fler idrottsplatser, och fler skolor. I Marieberg finns behov av idrottsplatser utifrån att många skolor är placerade här, och området ses som en potentiell plats för att fylla Kungsholmens behov.

Det vi också tydligt kan se är att det finns en tydlig uppdelning mellan de som bor och verkar i Marieberg, och att dagbefolkningen är mycket större än nattbefolkningen. Att dagbefolkningen är så mycket större än nattbefolkningen gör att stora delar av Marieberg är tomma och ödsliga nattetid. Det finns inte heller mycket kommersiell service i området, trots dagbefolkningens storlek.

När det gäller de som befolkar Marieberg dagtid så kan vi se att de består dels av förvärvsarbetare som arbetar på de stora arbetsplatserna i centrala Marieberg, dels av skolbarn vid Konradsbergsområdet och Rålambshovsskolan, och förskolebarn

som befinner sig på förskolor spridda i området. Förvärvsarbetande i området har framförallt nära till den kommersiella service som finns längs Rålambsvägen och Gjörwellsgatan, men förhållandevis längre till grönområden eftersom de främst hittas i områdets utkant, även om grönområden finns nära tillgängligt i hela området.

Det finns ett behov av att öka nattbefolkningen för att skapa mer balans mellan dag- och nattbefolkning, liksom ett behov av att öka blandningen av lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer i området. Med hänsyn till att så många skolor finns i området, finns det väldigt få boendeformer som passar familjer i Marieberg, då många av lägenheterna är en- till tvårumslägenheter. Eftersom det inte finns större bostäder är det också svårt att göra bostadskarriär inom området för familjer som får barn – speciellt synd då det är så skolrikt i området. Både nya bostäder och ökad blandning av bostäder är dock svårt att skapa i nuläget då inga nya i nuläget kan byggas på grund av flygbuller. Värt att notera är även att de bostäder som finns ligger förhållandevis långt från de större grönområdena sett till området i stort.

Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete

Så hur kan då Marieberg och Trängkåren utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för den tillgång till bostäder och samhällsservice som krävs framöver? Nedan följer några viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete.

- Skapa mer grönyta centralt i området, och mer grönyta och gröna stråk mellan arbetsplatser/skolor och kollektivtrafik.
- Exponera befintliga grönområden bättre mot området genom nya gröna gångstråk, siktlinjer etc.
- Viktigt att hantera att det är så många barn och ungdomar som vistas i området, då det skapar särskilda behov. Undersök hur barnen rör sig och vad de efterfrågar i sitt närområde.
- Undersök hur mer service kan bidra till tryggare stråk och ett mer levande område. Gör exempelvis en handelsutredning för att se vad det finns potential för och vad som går att få till med enbart ett tillskott av ytterligare dagbefolkning, och prioritera service som skapar en bättre balans mellan aktivitet över dygnet.
- Omöjliggör inte framtida utveckling av bostäder. Om det skulle bli aktuellt med bostäder i framtiden prioritera bostäder för barnfamiljer, hyresrätter, för personer med låg

ekonomi. Ev. även äganderätter. Placera bostäderna så att de skapar en större funktionsblandning i området.

- Skapa fler platser för idrott, men fundera på om det är i Marieberg som platserna ska vara. Det finns fördelar med att placera idrottsplatser i anslutning till varandra, men också nackdelar.
- Prioritera utbyggnad av grundskola på Kungsholmen men fundera ett varv till på om det är i Marieberg som den ska placeras på grund av snedfördelningen i dag-nattbefolkning samt fördelen att placera skolor så att många har nära till dem.

Stadsbyggnadsmål 2 från ÖP: En sammanhängande stad

Översiktsplanens andra mål handlar om att Stockholm ska vara en stad som hänger samman. Det ska vara naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar och besöka nya platser.

Ur socialt värdeskapande perspektiv handlar det om att minska segregationen mellan olika grupper i staden. För att underlätta detta behöver staden vara fysiskt sammankopplad genom en gatustruktur där det är lätt att röra sig som gående, det behöver finnas en blandning av målpunkter som lockar olika och breda grupper och blandningen av bostäder ska göra att det är naturligt för olika grupper att mötas i vardagen.

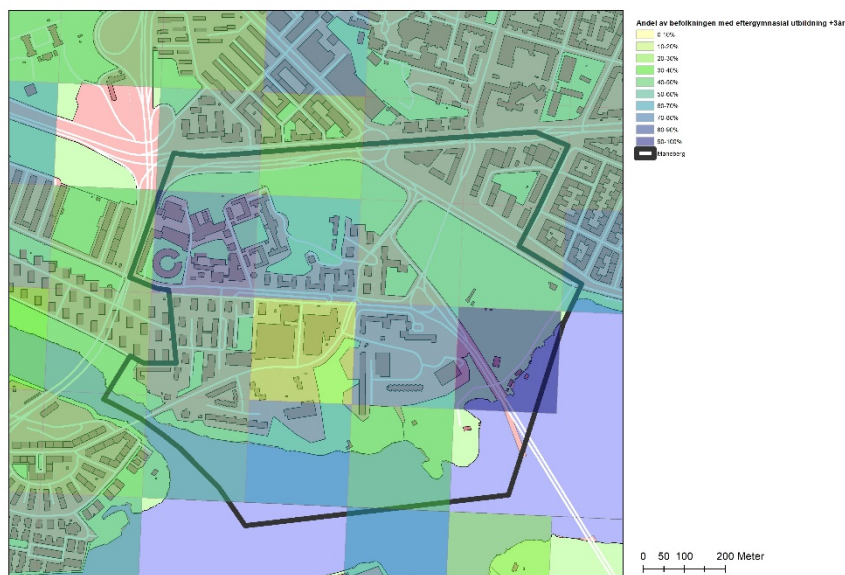
Inom kapitlet analyseras:

- Befolkningsstatistik fokus segregation
- Sammankopplad gatustruktur
- Blandad bebyggelse
- Målpunkter

Befolkningsstatistik, fokus segregation

Utbildningsnivå

Utbildningsnivån bland boende på Kungsholmen är högre än genomsnittet i Stockholm. I Marieberg är nivån marginellt lägre än på Kungsholmen.

Andel av befolkningen (25-64 år) med eftergymnasial utbildning över tre år, källa SCB

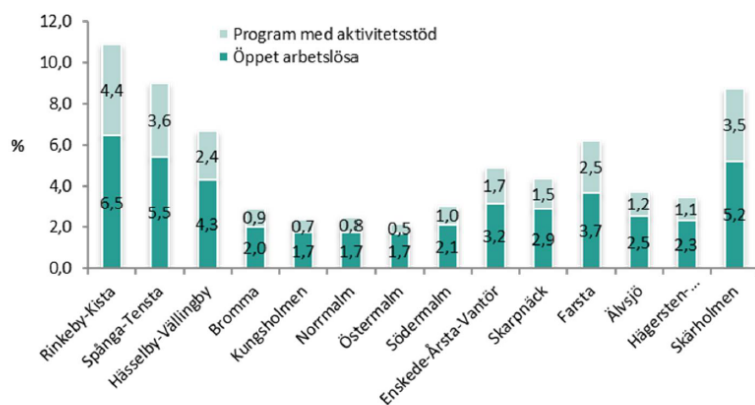
Arbetslöshet

Förvärvsfrekvensen på Kungsholmen är bland de högsta i hela Stockholm. 2017 låg den på 86% för män och 85% för kvinnor. Statistiken påverkas av att barn och pensionärer inräknas i befolkningens sammansättning, men även i åldrarna 20–64 har Kungsholmen en av de högsta förvärvsfrekvenserna i Stockholm.

¹⁶ Kungsholmens förvärvsfrekvens har också ökat med åren.

Arbetslösheten var år 2018 bland de lägsta i staden. 83% av de högutbildade bosatta på Kungsholmen arbetade inom ett högkvalificerat yrke¹⁷. Kungsholmen är en av de få stadsdelområden i Stockholm där den öppna arbetslösheten inte ökade 2017–2018.¹⁸

Figur 27 Andel av befolkningen 18-64 år i Stockholms stad som var öppet arbetslösa och i program med aktivitetsstöd fördelad efter stadsdelområde, oktober 2018 (Källa: SCB)

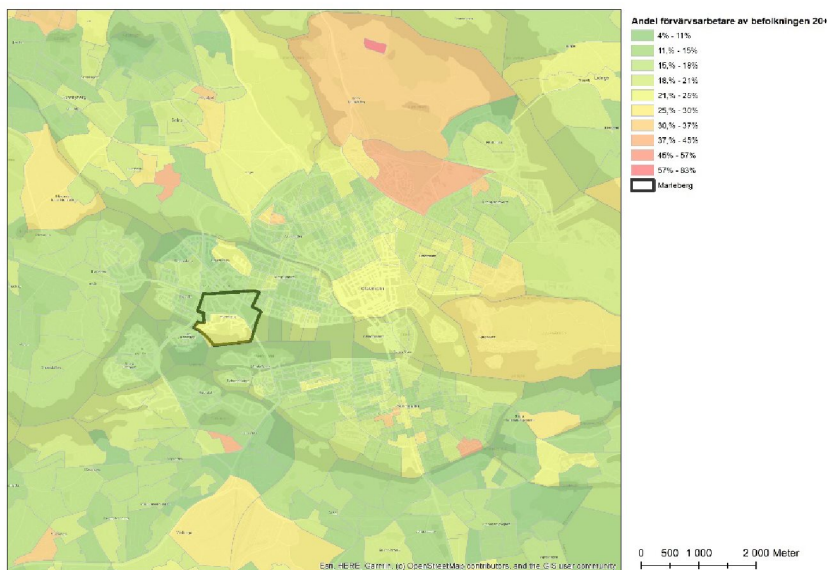
Källa: *Arbets sökande i stadsdelområden 2018*

Andelen öppet arbetslösa i Marieberg är lägre än i Stockholm totalt, men något högre än genomsnittet på Kungsholmen. Trenden är att arbetslösheten sjunker. I kartläggningen över andel av förvärvsarbetade nedan har Marieberg trots sin låga arbetslöshet en stor del av befolkningen som är över 20 år som inte arbetar. Detta hänger troligtvis samman med åldersfördelningen i Marieberg, som har en hög andel personer över 65 varav många gått i pension.

¹⁶ *Förvärvsarbetande i Stockholm 2017*

¹⁷ *Företagandet i Stockholms stad Anställda och arbetsställen 2010–2019 Områdesblad: Kungsholmen*

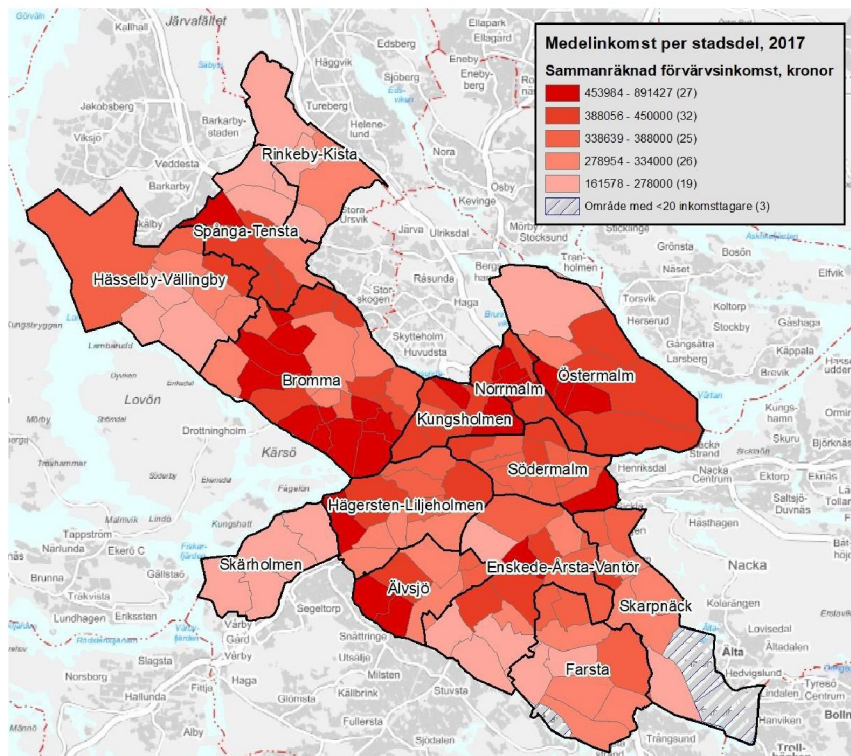
¹⁸ *Arbets sökande i stadsdelområden 2018*

Andel förvärvsarbetande av befolkningen över 20 år Källa SCB 2019

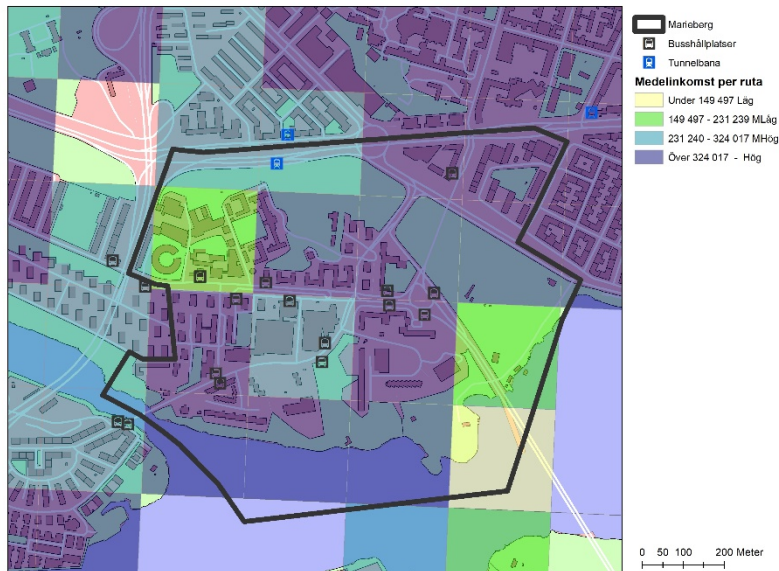
Inkomst

Medelinkomsten på Kungsholmen är bland de högsta i Stockholm som kan ses i kartan nedanför.

Karta över stadsdelar i Stockholms stad. Medelinkomsten (sammanräknad förvärvsinkomst) per stadsdel år 2017, bland befolkningen 20 år och äldre. Källa: Inkomster i Stockholm 2017

Kungsholmen har även bland de högsta disponibla medianinkomsterna för familjer. Medelinkomsten bland inkomsttagare i Marieberg är högre än i Stockholm, men skillnaden i inkomst mellan män och kvinnor är stor, vilket är vanligt i områden med hög medelinkomst.

Förvärvsarbetande nattbefolkning 20+ år efter nettoinkomst i Marieberg 2017, källa SCB

Ekonomiskt bistånd och barnfattigdom

Enbart 0,4 % av befolkningen i Marieberg mottar ekonomiskt bistånd.¹⁹ Kungsholmen överlag har bland de lägsta antalen hushåll med ekonomiskt bistånd bland Stockholms stadsdelar med 0,5% av befolkningen som mottar ekonomiskt bistånd. 390 personer, som motsvarar 255 familjer, hade ekonomiskt bistånd på Kungsholmen år 2018. Andelen hushåll ökade med 9% (20 hushåll) från 2017 till 2018, och andelen nytillkomna hushåll har ökat under både 2017 och 2018.²⁰

Under 2018 mottog 122 barn ekonomiskt bistånd på Kungsholmen, vilket motsvarar 1,2% av alla barn på Kungsholmen.²¹ Andelen barnfamiljer som får ekonomiskt bistånd är bland de lägsta i Stockholm, men för dessa barn och ungdomar kan den relativa fattigdomen vara väl så kännbar då deras livsvillkor kan skilja sig avsevärt från deras kamraters.²² Av biståndstagarna på Kungsholmen var drygt hälften födda utom Norden.

¹⁹ Områdesfakta Maribergsstadsdel 2018

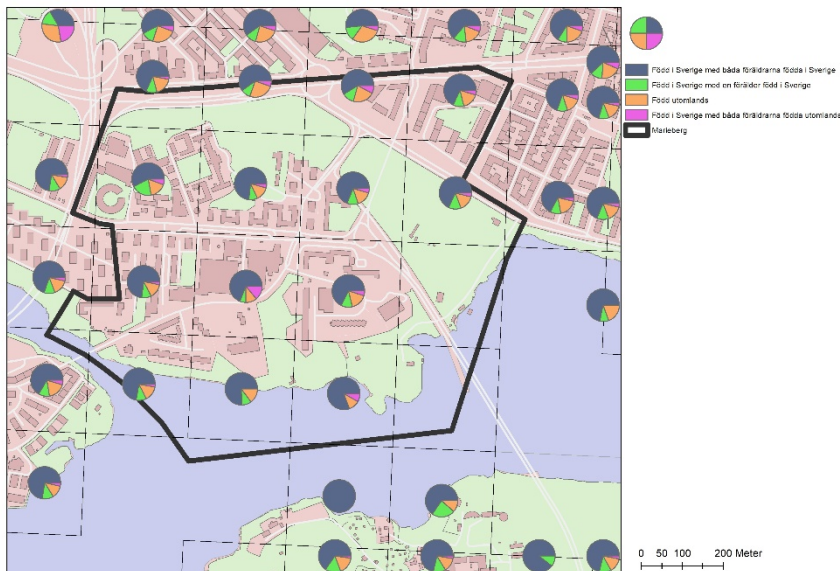
²⁰ Ekonomiskt bistånd 2018

²¹ Ekonomiskt bistånd 2018

²² Skillnadernas Stockholm 2015

Utländsk bakgrund

Det bor färre personer med utländsk bakgrund i Marieberg (19,4 %) än genomsnittet i Stockholm (33,3 %).²³

*Andel av befolkningen med svensk- och utländskbakgrund 2018.
Källa SCB 2018*

Kungsholmen utmärker sig med att ha högst förvärvsfrekvens för utrikesfödda ibland Stockholms stadsdelar. För boende på Kungsholmen födda utanför Norden var förvärvsfrekvensen 72,9% 2017.²⁴

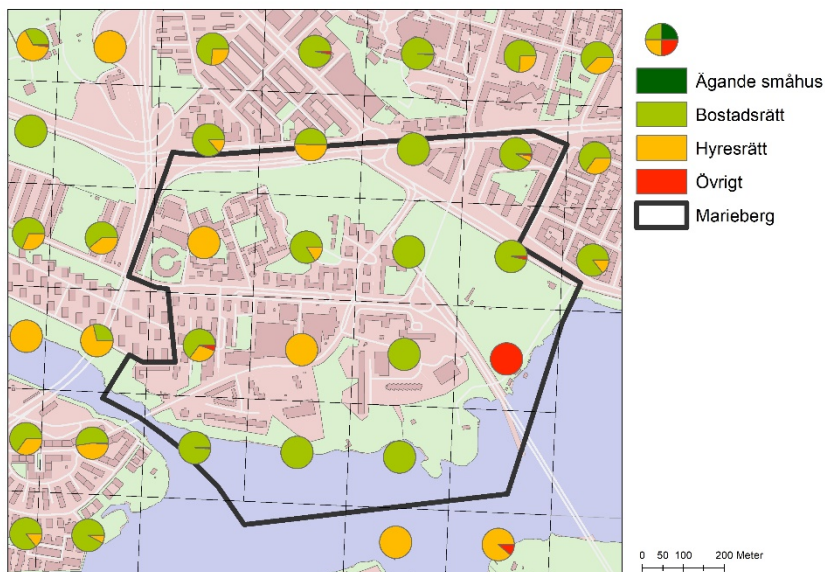
Bebyggelseblandning

I Marieberg är bebyggelsestrukturen blandad sett utifrån vilket innehåll som finns totalt. Marieberg har en blandning av bostäder och kontor och olika typer av utåtriktade verksamheter samt serviceverksamheter så som t ex skolor.

Ser man dock till fördelningen inom området så blir det tydligt att de olika funktionerna är placerade i större sammanhängande områden utan mycket utbyte mellan varandra. Bostäderna hittas klustrade för sig, liksom större skolområden och arbetsplatsområden.

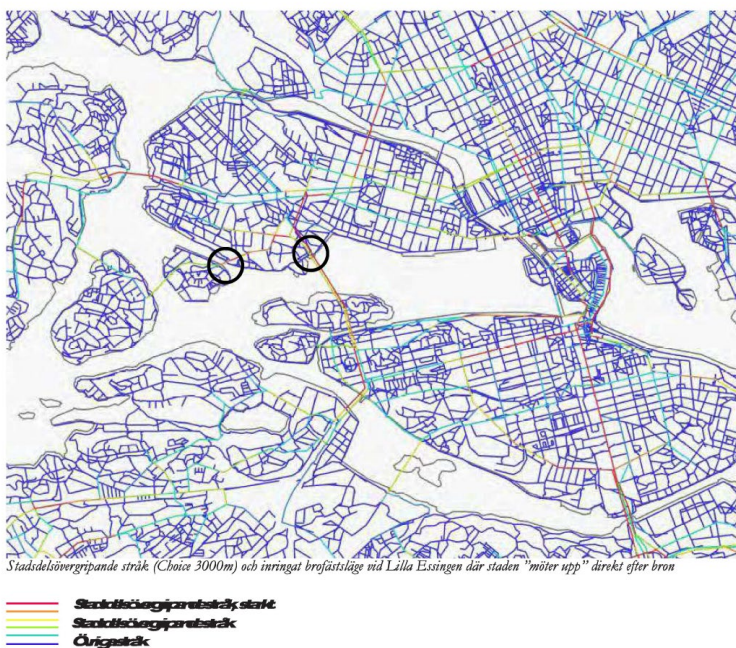
²³ Områdesfakta Maribergsstad del 2018

²⁴ Källa: Förvärvsarbetande i Stockholm 2017

Andel boende per upplåtelseform 2018. Källa SCB
Blandningen av bostäder i området är mycket låg, med en fördelning på 87 procent bostadsrätter.

Sammankopplad gatustruktur

Stråk i Stockholm, från starka stadsövergripande i rött till övriga stråk i blått. Brofästen vid Marieberg inringade. Källa: Marieberg från förstad till promenadstad 2011

Rålambsvägen och Gjörwellsgatan är Mariebergs huvudgator och knyter samman Marieberg med omgivande stadsdelar. Rålambsvägen knyter samman med Fredhäll i väster, och Gjörwellsgatan med Essingeöarna i sydväst.

God kollektivtrafik skapar en tillgänglighet till området, med två särskilt viktiga knutpunkter för Stockholms kollektivtrafik, Västerbroplan och Thorildsplans tunnelbana. Både Västerbroplan och Thorildsplans tunnelbana ligger dock i områdets ytterkanter utan attraktiva länkar in i stadsdelen. Tunnelbanespåren och de stora vägarna skapar barriärer mot Thorildsplan och Stadshagen. Mellan Konradsbergsområdet och Fredhäll ligger E20 som en barriär.²⁵

Många passerar Marieberg i bil och kollektivtrafik, men desto färre vistas i området. Marieberg kan på så sätt paradoxalt både beskrivas som centralt och perifert, en enklav ett stenkast från Stockholms mest centrala delar.²⁶

Till vänster: Lokal rumsintegration i Marieberg. Övre högra hörnet: Övergångsställen vid Västerbroplan. Nedre högra hörnet: Rumsintegration i Norra Stockholm, Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad 2011

Bilderna ovan visar en analys av hur väl sammankopplade och orienterbara gångstråk är i Marieberg 2012. Hög rumsintegration är röd och gul, och låg rumsintegration är grön och blå. Analysen visar att Marieberg är dåligt sammankopplad med resten av staden och har en låg lokal stadsrumsintegration. Det är svårt att nå området som gående både på grund av vattnet och de stora trafiklederna.²⁷

²⁵ Källor: Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011), Program för Marieberg (2012)

²⁶ Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Marieberg: program för detaljplan (2012), Marieberg: från förstad till promenadstad

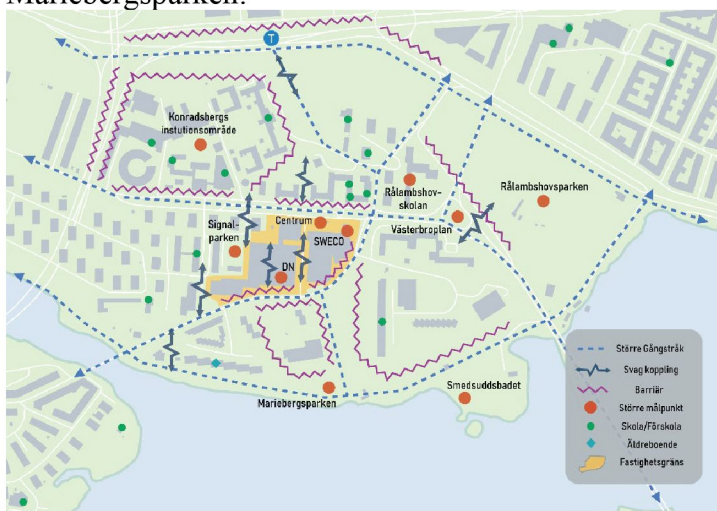
²⁷ Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Marieberg: program för detaljplan (2012), Marieberg: från förstad till promenadstad

Inom området ger de stora gatorna Gjörwellsgatan och Rålambsvägen upplevs som genomfartsgator. Tvärkopplingarna genom området är få och inget tydligt centrum finns.²⁸

Rålambsvägen har benämnts som en viktig huvudgata, men med sin bredd kan den även fungera som barriär för gående. Den komplicerade trafiksituationen med många antal övergångsställen mot Västerbroplan har även identifierats som en barriär.

Orienterbarheten i området i stort upplevs som svår. Marieberg saknar en inre sammankopplande väv, vilket gör det svårt att navigera i området. Speciellt tvärkopplingar i nord till sydlig riktning saknas. Gatorna saknar en enhetlig utformning, vilket försvårar igenkänning och orientering.²⁹

Även de stora kvarteren, Tidningskvarteren och Taffelberget bildar barriärer, som på vissa ställen förstärks genom murar. Tillgängligheten och orienterbarheten till grönområdena försvåras av de många barriärerna. Områdena skymms av höjdskillnader, större trafikstråk och otydliga entréer/kopplingar. I stadsdelen finns tre höjder. Fyrverkarbacken, Konradsberg och ryska ambassaden som på olika sätt utgör barriärer. Ryska ambassaden ligger på en höjd och är inhägnad, vilket försvårar att se vattnet. Fyrverkarbacken har en bergvägg som barriär från Gjörwellsgatan och Mariebergsparken. Konradsbergsområdet ligger uppe på en höjd och har få tydliga stråk från Rålambsvägen. Nedan visas barriärer i Marieberg samt mot Konradsbergsparken och Mariebergsparken.

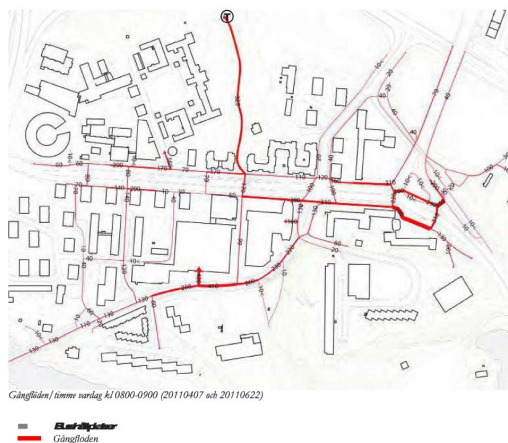
²⁸ Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Marieberg: program för detaljplan (2012), Marieberg: från förstad till promenadstad

²⁹ Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Marieberg: program för detaljplan (2012), Marieberg: från förstad till promenadstad

Källa: Förstudie av Marieberg, egen karta Grundkälla: Marieberg: Grönstruktur 2012. Kartan visar identifierade svaga kopplingar och barriärer i Marieberg.

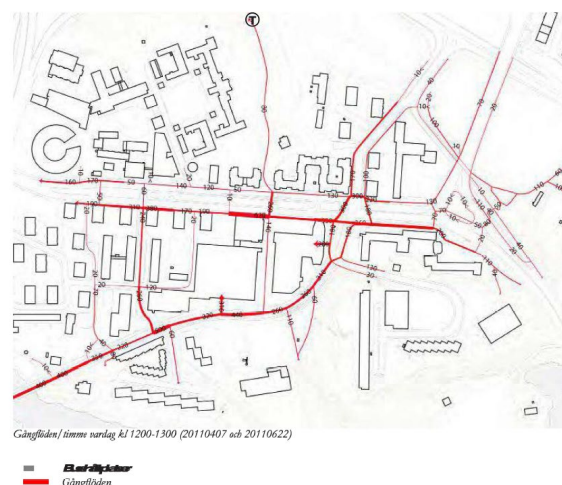
Gång och cykelflöden

Gångflöden

Källa: Morgonflöde gång. Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

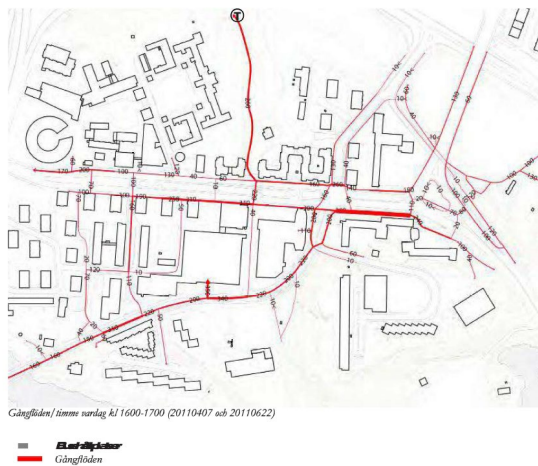
Bilden visar höga gångflöden mellan kollektivtrafikpunkterna och de större arbetsplatserna under morgontimmarna. Under vardagsmorgonen är det högsta flödet koncentrerat till stråken kring busshållplatserna på Västerbroplan, till och från tunnelbanan och kring DN-skrapans huvudentré. Människor är på väg mellan bostad, kollektivtrafik och arbetsplats och skola. I relation till södra delen av St Eriksgatan är morgonflödet kring Västerborplan relativt högt.³⁰

Källa: Lunchtidsflöde gång. Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

³⁰ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Under lunchtid är de högsta flödena mer utspridda längs med Rålambsvägens södra sida och längs med Gjørwellsgatan. Många är på väg till/ från lunchrestauranger och lunchärenden och arbetsplatser / skolor. Det sker ett tydligt "utbyte" mellan Marieberg och Lilla Essingen där många rör sig över bron under lunchtid.³¹ Kollisioner mellan gång och cykel längs Gjørwellsgatan är idag ett problem.

Källa: Eftermiddagsflöde gång. Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Under eftermiddagen är det mer utspridda flöden, där det är intressant att notera flödet till och från tunnelbanan och det låga flödet utmed Lastgatan.³²

Cykelstråk

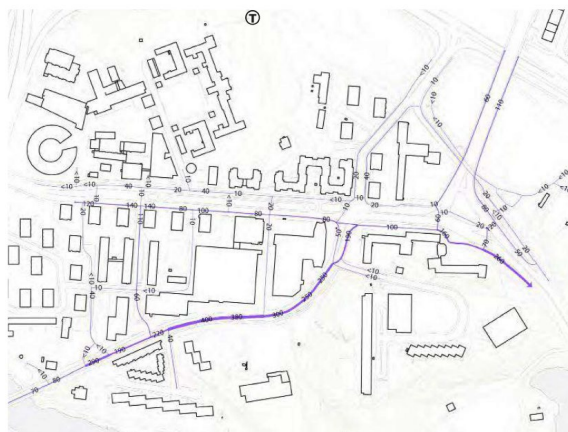
Statistiken nedan är från mätningar från 2011. Sedan dess har det generellt sett skett en ökning av cyklister. Det har även gjorts en upprustning längs Rålambsvägen.

Västerbron och Gjørwellsgatan utgör populära cykelstråk mellan arbetsplats och bostad. På morgonen är flödet som tydligast, då arbetspendlingen sker.³³

³¹ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

³² Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

³³ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

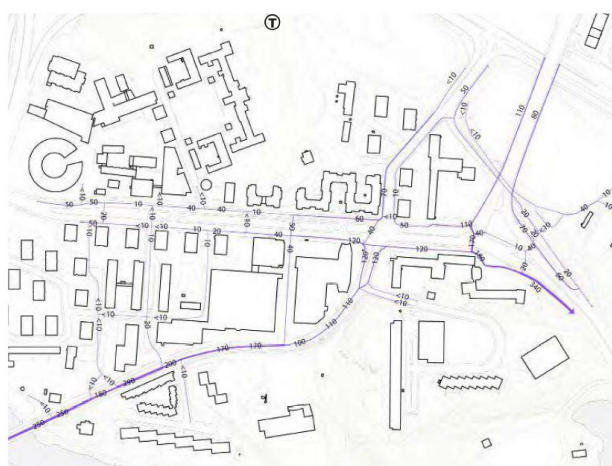

Cykelflöden/timme vardag kl 0800-0900 (20110407 och 20110622)

— Cykelflöden

Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Även på eftermiddagen när många slutat ökar flödena något. De högsta cykelflödena är längs med Gjørwellsgatan, främst utanför DN-skrapan och på Västerbron. Man är på väg från arbetet.³⁴

Cykelflöden/timme vardag kl 1600-1700 (20110407 och 20110622)

— Cykelflöden

Andra tider är cykelflödena i Marieberg relativt låga mot resten av staden. Efter studien gjort har cykelbanorna förbättrats, vilket kan påverka resultatet.³⁵

Målpunkter

Målpunkter i området idag är skolorna, kollektivtrafiken och grönområdenas samlingspunkter. Även många av de större kontorshusen kan sägas vara viktiga målpunkter i Marieberg då de varje dag har ett stort antal både arbetande och besökare³⁶.

³⁴ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

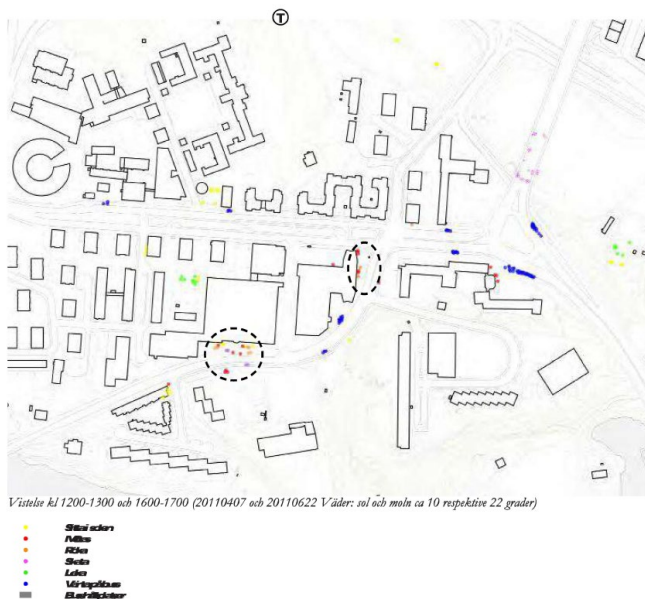
³⁵ Källor: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

³⁶ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Offentliga rum och gatumiljöer, parker samt samlingslokaler beskrivs närmare nedan.

Offentliga rum och gatumiljöer

Det finns en avsaknad av offentliga rum i stadsmiljön, ”torg” i området. De främsta offentliga rummen där folk möts idag (2011) utgörs av platsen i korsningen Rålambsvägen / Gjörwellsgatan utanför "Swecohuset", dels på platsen utanför Socialstyrelsens entré samt på platsbildningen utanför DN-skrapans huvudentré.³⁷

Källa: *Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)*

Avsaknaden av uteserveringar och mindre offentliga platser gör att få vistas längs med gatorna.

Det hinner samlas relativt många bussresenärer kring busshållplatserna (särskilt på eftermiddagen) i väntan på bussarna.³⁸

Det urbana verksamhetsutbudet i form av handel, service, kultur och restauranger återfinns längs Rålambsvägen samt i bostadshuset på Gjörwellsgatan.

Parker

Marieberg har många och varierade parkmiljöer.

Rålambshovsparken är en av Stockholms viktiga stadsparker och är Västerbroplans största och viktigaste målpunkt. Skateparken är en viktig målpunkt för ungdomar. Många vistas kring skateparken, och parkleken i Rålambshovsparken är välbesökt. På

³⁷ Källa: *Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)*

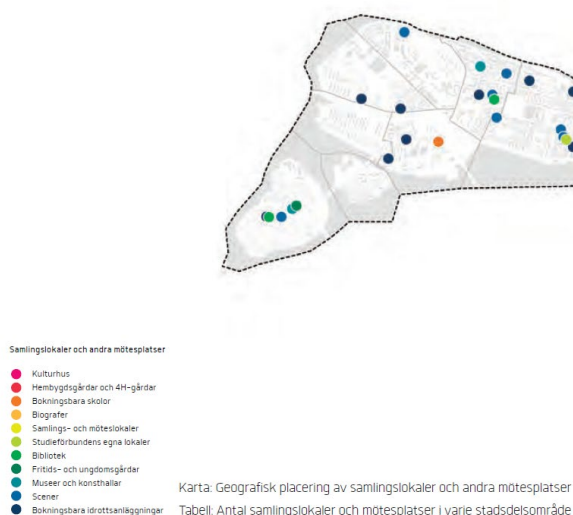
³⁸ Källa: *Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)*

flera av bänkarna längs med gångstråken i Rålambshovsparken sitter folk och solar.³⁹

De flesta parkmiljöer i området saknar dock en väl exponerad och tillgänglig entré. Rålambshovsparkens "huvudentré" från Marieberg /Västerbroplan är både dåligt exponerad och svårtillgänglig på grund av överdimensionerade biltrafikrum. Mariebergsparken är den park i Marieberg som bäst exponerar sig till omgivningen och som har en god tillgänglighet. Här finns idag en entréplats som med lite planering skulle kunna utvecklas till en attraktiv entré- och mötesplats. Konradbergsparken ligger på vägen till/från tunnelbanan och många passerar därmed också parken. Dock ligger den väl dold från övriga stadsrum och med många byggnaders baksidor som fasader mot parkrummet. Även Signalparken är väl dold med sina otydliga entréer. Parken fungerar idag mer som en kvarterslekplats än som en offentlig park. Mariebergs strand ligger naturligt avskild på grund av topografin. Entrén från Gjörwells gatan skulle dock kunna exponera tillgängligheten till parkstråket tydligare.⁴⁰

Samlingslokaler

Kartan visar att det finns två bokningsbara idrottsanläggningar och en bokningsbar skola som samlingslokaler i Marieberg.

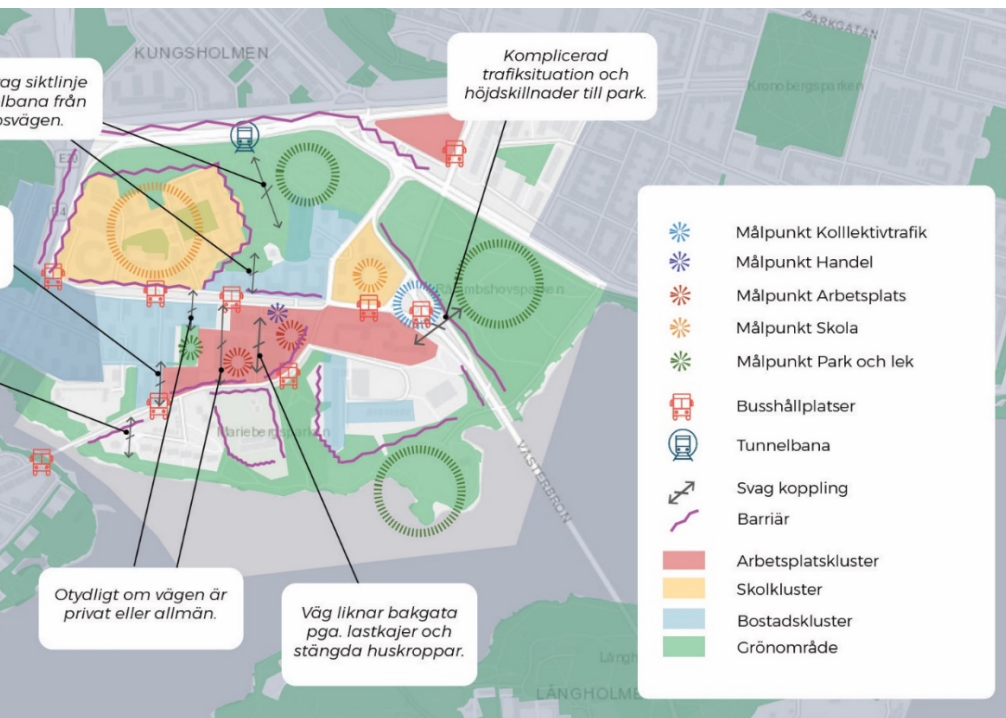

Källa: Utredning om samlingslokaler och andra mötesplatser i Stockholms stad 2015

³⁹ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

⁴⁰ Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Analys En sammanhängande stad

Marieberg är ett förhållandevis typiskt innerstadsområde sett till socioekonomiska parametrar. Människor som bor här har hög utbildning, förhållandevis hög inkomst. Det finns inga tydliga socioekonomiska gränser eller barriärer runt eller nära området, utan gränserna går längre ”utåt”, utanför innerstaden. Likt beskrivet tidigare skulle det vara önskvärt med en större blandning av bostadsformer för att attrahera en bredare målgrupp till området.

Däremot finns det flera barriärer och gränser mellan grupper inom området. Likt beskrivet tidigare är området uppbyggt av större kluster av funktioner – skolkuster där skolbarnen går och lärarna arbetar, arbetsplatsklustret dit folk pendlar för att arbeta dagtid, bostadskluster med ”rena” bostadsområden och större grönområden i områdets utkanter. De olika klustren är skilda från varandra, ofta med större infrastruktur eller topografi som gräns. Detta gör att de olika grupperna som befolkar området, trots att de geografiskt är nära varandra, inte har naturliga mötespunkter och att deras vardagsmönster inte gör att de på ett lätt sätt ser varandra.

Något som också försvårar möten i vardagen är att det är låg gatunätsintegration i området, med färre större vägar än fler och mindre. Speciellt är integrationen låg i nord-sydlig riktning, och i mitten av området. Detta gör att det blir svårare att

hitta gena, lättorienterade gångvägar, vilket ofta minskar attraktiviteten för gående.

Det finns många målpunkter i området, såsom parkerna, arbetsplatserna och kollektivtrafikhållplatser, men få vistelsezoner eller ”torg”. Målpunkterna är ofta kodade för en särskild grupp, även mötesplatser utomhus, såsom grönområdena vid skolorna eller förskolor som uppfattas tillhöra skol-/förskolebarn, eller platsen framför Sweco-byggnaden som kan uppfattas tillhöra de arbetande, eller DN-trädgården som ibland uppfattas om en privat innergård. Det gör att det saknas gemensamma, icke-kodade vistelserum där olika grupper naturligt kan mötas.

Det är svårt eller inte attraktivt att ta sig till flera av målpunkterna på grund av större vägar, infrastruktur, topografi eller otydliga entréer. Det är särskilt värt att lyfta stråken mellan kollektivtrafik och målpunkter som skola, arbetsplatser (även bostäder) – dessa stråk är mycket viktiga att de är trygga och attraktiva ur hänseende Sammanhängande stad eftersom de är de platser i området där de olika målgruppernas vardagsmönster sammanfaller.

Det är även värt att särskilt lyfta att entréerna till grönområdena i Mariebergs utkanter är mycket otydliga och att det är svårt att hitta attraktiva trygga vägar och visuell koppling mellan exempelvis arbetsplatser eller kollektivtrafik till grönområden och parker – trots att de är så nära geografiskt.

Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete

Så hur kan då Marieberg och Trängkåren utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för att folk med olika bakgrund ska se varandra i sitt vardagsliv? Nedan följer några viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete.

- En tydlig utgångspunkt behöver vara att arbeta för att mildra klustringen så att det blir lättare för olika grupper att mötas, detta kan exempelvis göra genom att lägga till nya typer av funktioner i de existerande klustren så att de attraherar nya målgrupper
- Omöjliggör inte bostäder vid senare skede
- Skapa neutrala mötesplatser – prioritera platser där olika målgruppers vardagsmönster sammanfaller
- Skapa fler tvärförbindelser i nord-sydlig riktning och ett mer integrerat gatunät generellt för att skapa mer orienterbarhet, trygghet och gångvänlighet

- Tydliggör entréer till grönområden, visuellt och fysiskt
- Arbeta särskilt med att göra kopplingen mellan kollektivtrafikplatser och större målpunkter attraktiv och tillåtande för olika grupper eftersom detta är platser som många målgrupper berörs av.

Stadsbyggnadsmål 3 från ÖP: God offentlig miljö

Det tredje målet i översiktsplanen handlar om den offentliga miljön i staden. Att staden ska tillhandahålla en god offentlig miljö i alla sina stadsdelar. Stadens alla delar ska erbjuda en bra livsmiljö med god tillgång till stadskvaliteter och väl gestaltade och trygga offentliga miljöer som inbjuder till delaktighet och lokalt engagemang.

Ur socialt värdeskapande perspektiv är det viktigt här med det kvalitativa perspektivet. Att det är en god kvalitet på de offentliga miljöerna, att det finns tillgång till de stadskvaliteter som underlättar ett gott vardagsliv och att människorna som vistas i området känner sig trygga och trivs.

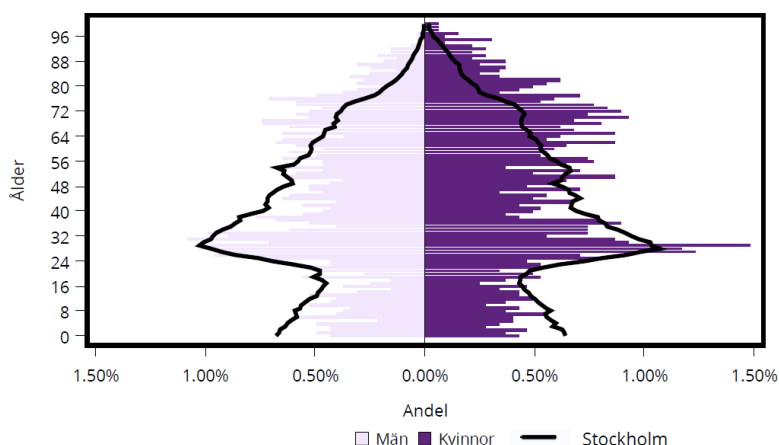
Inom kapitlet analyseras:

- Befolkningsstatistik fokus ålder
- Tillgång till stadskvaliteter
- Trygghet och säkerhet
- Trivsel

Befolkning, fokus ålder

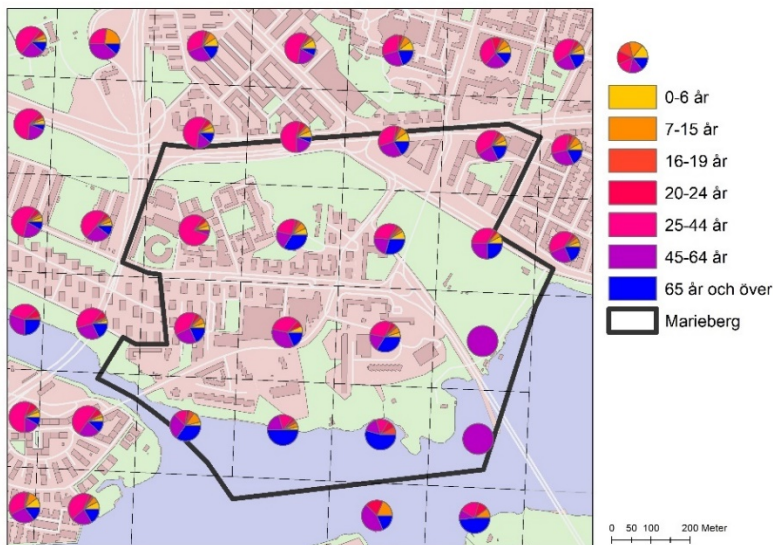
De flesta som bor i området är mellan 25-64 år gamla (52,4 %). Marieberg skiljer sig från snittet i Stockholm främst genom att det år 2018 finns fler personer mellan 64-80 år i Marieberg samt att det är färre personer mellan 35-50 år och mellan 0-16 år.

Folkmängd efter ålder den 31 december 2018

Folkmängd efter ålder i Marieberg 2018 Källa: Områdesfakta Maribergsstad del 2018 Åldersfördelning inom Marieberg 2018 Källa: SCB

Det går att se en viss tendens att det bor fler äldre personer i de södra delarna av området, och fler yngre i de norra delarna.

Tillgång till stadskvaliteter

Stadskvaliteter kan konkretiseras som samhällsservice, kultur, kollektivtrafik, butiker, arbetsplatser, offentliga rum och parker.

Likt beskrivet i kapitel 1 och 2 finns många stadskvaliteter i Marieberg. Det finns arbetsplatser, skolor, förskolor, vård, butiker, platser för idrott, parker och grönområden.

Arbetsplatserna är placerade centralt i området, skolorna i centrala/norra delen av området och grönområden och parker är placerade runt om området (förutom Signalparken) och är inte lätt tillgängliga eller exponerade. En djupare beskrivning av de offentliga rummen och parkerna i området finner ni nedan. Förskolorna finns spridda i området. Det finns ett behov av mer platser för idrott och fler grundskolor på Kungsholmen, och Marieberg pekas ut som en lämplig plats för lokalisering. Inom Marieberg finns en vårdcentral i Taffelberget, och från Västerbroplan är det ca 1 km gångavstånd till Sankt Görans sjukhus.

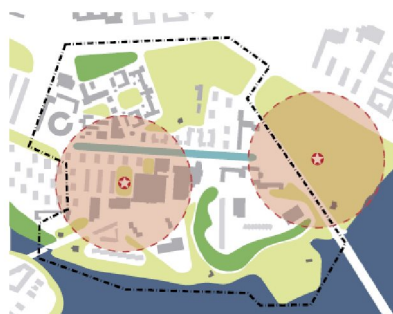
Butikerna som finns är framför allt placerade längs centrala delar av Rålambsvägen samt i bostadshuset på Gjørwellsgatan. Enligt analys från 2011 finns ett litet marknadsunderlag för kommersiell service i dagsläget. Enligt den analysen skulle ytterligare etableringar kunna tillkomma vid ny etablering av fler bostäder eller arbetsplatser.

Nedan beskrivs sociotoper, parker och offentliga rum, samt buller närmare.

Sociotoper

Tillgångsanalyser som gjorts i och med Parkplan Kungsholmen visar att Marieberg har god tillgång till många sociala värden, t.ex. genom de stora parkerna och Smedsuddsbadet.

Samma analyser visar även att vissa delar av Marieberg saknar sociala kvalitéer som mötesplatser, lek och rofylldhet. Andra kvalitéer som kan förbättras är t.ex. blomprakt, folkliv, torghandel och uteservering.⁴¹

Lek. Områden utanför de färgade cirkarna har bristande tillgång på lek.

Rofylldhet. Områden utanför de färgade cirkarna har bristande tillgång på rofylldhet.

Tillgång till lek och rofylldhet Källa: Marieberg Grönstruktur 2018

Parker och offentliga rum

Mariebergs parker och grönområden Källa: Marieberg Grönstruktur 2012

1. NATURMARK VID KONRADSBERG

Området är ett av de få med naturkaraktär i stadsdelen och på Kungsholmen. Området har ekologiska och pedagogiska värden

⁴¹ Källa: Marieberg Grönstruktur 2018

men är i nuläget otillgängligt. Platsen är bullerstörd av trafiken på Drottningholmsvägen.⁴²

2. KONRADSBERGSPARKEN

Konradsbergsparken är idag en uppvuxen parkmiljö med många träd som är över 100 år gamla. Parken utpekas som Mariebergs stadsdelspark. Parkens storlek uppfyller kriterierna för en sådan, men det ställer också krav på parkens sociala kvalitéer. I dag finns här få platser för vistelse och vila. Drottningholmsvägen gör att parken till stora delar är bullerstörd.⁴³

3. KONRADSBERGSOMRÅDET

Hela Konradsberg ligger i en uppvuxen parkmiljö, med ett antal grova ekar och andra äldre träd utspridda inom området. Inom området finns även avskilda parkrum som avgränsas av institutionsbyggnader. Området andas kultur och historia.⁴⁴

4. RÅLAMBSVÄGEN

Rålambsvägen är en trädplanterad gata som löper centralt genom Marieberg. Gaturummet är generöst och luftigt, men upplevs som en barriär och som stökigt då det inte har någon sammanhållen gestaltning. Delar av mittenremsan är grön, medan andra delar utnyttjas för parkering.⁴⁵ Vid Konradsbergsskolan finns en platsbildning med trappa mot vägen.

5. DN-TRÄDGÅRDEN

Den lilla parken är en halvprivat vilsam plats som tillhör DN-skrapan. Platsen upplevs vilsam även om den är utsatt för buller. Parken har uppvuxen vegetation och gestaltad med tidstypiska sextiotalsdetaljer. Parken avgränsas med mur mot Rålambsvägen, men är idag öppnad mot vägen med en smal ingång.⁴⁶

6. SIGNALPARKEN

Parken anlades som lekplats i mitten av 1930-talet. Signalparken ligger längs Signalgränd, omkring parken ligger flera kontorshus. I parken finns idag en lekplats, bänkar, gräsmatta, buskar och flera stora träd.

Parken har medelstort besökstryck från främst närområdet och förskolegrupper. Signalparken håller i nuläget på att rustas upp för

⁴² Marieberg Grönstruktur 2012

⁴³ Marieberg Grönstruktur 2012

⁴⁴ Marieberg Grönstruktur 2012

⁴⁵ Marieberg Grönstruktur 2012

⁴⁶ Marieberg Grönstruktur 2012

att möta behovet av fler attraktiva och välkomnade park och lekmiljöer på Kungsholmen. Målet är att det ska bli en:

- En hållbar kvarterspark med plats för avkoppling, samvaro, lek och aktivitet.
- En trygg och tillgänglig park för alla åldrar och som möjliggör ett jämställt nyttjade året om
- En välkomnande park med tydliga entréer
- En vacker park med förnyad och utvecklad vegetation

47

7. KLASTORPSPARKEN

Klastorpspaken ligger i en söderslutning mot Gjørwellsgatan intill den äldre villan vid brofästet som heter just Klastorp. Här finns många stora träd varav en karaktärsfull hängask. Parken har en otydlig avgränsning och är generellt i behov av en upprustning.⁴⁸

8. GJÖRWELLSGATAN

Gatan är en av Mariebergs huvudgator och är en viktig förbindelselänk mellan Marieberg och Lilla Essingen. Gatan har skiftande karaktär och kantas av ömsom bebyggelse, park och naturmark. Utmed gatan finns ett antal karaktärsfulla större träd. Gjørwellsgatans norra sida har mycket goda sollägen, men kantas av otydlig förgårdsmark och slutna fasader som inte bjuder in till vistelse.⁴⁹ Stora konflikter finns mellan gående och cyklister⁵⁰

9. ENTREPLATS, SWECOHUSET

Platsbildningen är främst en entréyta för arbetande och besökande till byggnaden. Det är ett gott solläge på platsen, som dock är utsatt där den ligger i en trafikerad korsning. Cykelställ dominerar platsen idag.⁵¹

10. ENTREPLATS, DN-SKRAPAN

Platsbildningen framför DN-skrapan är främst en entréyta och mötesplats för arbetande och besökande till byggnaden. Platsen ligger i fint solläge utmed Gjørwellsgatan.⁵²

11. VÄSTERBROPLAN

Västerbroplan utgör en strategisk plats i Rålambsvägens förlängning. Det är en viktig kollektivtrafikpunkt för

⁴⁷ *Signalparken Program för förnyelse av park och lekplats 2018*

⁴⁸ *Marieberg Grönstruktur 2012*

⁴⁹ *Marieberg Grönstruktur 2012*

⁵⁰ Platsbesök mm

⁵¹ *Marieberg Grönstruktur 2012*

⁵² *Marieberg Grönstruktur 2012*

bussförbindelser. Platsen är inte utformad för vistelse. Den är omgärdad av trafik och väderutsatt. Från Västerbroplan finns förbindelser till Råambshovsparken via en mindre trappa.⁵³

12. NATURMARK RUNT FYRVERKARBACKEN

Naturmarken ligger som en krans söder om Fyrverkarbacken. Området är brant, bergigt och otillgängligt, men med fina utblickar mot Mariebergsfjärden i söder. Här finns trappor, gångvägar och sittplatser. I området finns många karaktärsfulla berghällar och många äldre träd. Delar av området är naturvärdesklassat.⁵⁴

13. MARIEBERGSPARKEN

Parken är en del av ett uppskattat promenad- och joggingstråk som sträcker sig runt hela Kungsholmen med en välbesökt strand. Längs stråket finns flera terrasser med fina utblickar och en del med träd och rosplanteringar. Alla terrasser är i behov av upprustning och här finns utrymme för nya lek- eller vistelseytor. Parken är delvis bullerstörd av trafiken på Essingeleden. Mariebergsparken är mycket utsträckt och kan därför räknas som flera kvartersparker i rad. Värden som bör förbättras för att parken ska fungera som en bra kvarterspark är framförallt lek.⁵⁵

Buller

Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

Marieberg är exponerat för relativt höga bullernivåer. Bullerkällor från trafik är vägtrafik på Västerbron, Gjörwellsгатan och Råambsvägen, samt Essingeleden. Bullerspridningen är generellt

⁵³ Marieberg Grönstruktur 2012

⁵⁴ Marieberg Grönstruktur 2012

⁵⁵ Marieberg Grönstruktur 2012

hög på grund av den öppna bebyggelsestrukturen och stora öppna park- och grönytor. Bullret från flygtrafiken till och från Bromma gör att bostadsbyggande inte är möjligt i dagsläget.⁵⁶

Trygghet och säkerhet

Säkerhet

Brottsstatistiken för Kungsholmen visar att det i genomsnitt polisanmäls färre brott på Kungsholmen än i resten av staden (år 2016). De enda brotten som är fler per 1000 invånare på Kungsholmen är fridskränkning, stöld av fordon, klotter/graffitti och annan skadegörelse. Ingen statistik hittad för Marieberg.

Polisanmälda brott 2016

	Stockholms stad		Kungsholmen sdo	
	Antal	Per 1 000 invånare	Antal	Per 1 000 invånare
Brott mot liv och hälsa	11 342	12,2	585	8,4
Utomhus	5 389	5,8	279	4,0
Inomhus	5 953	6,4	306	4,4
Brott mot frihet och frid	12 638	13,6	694	10,0
Hot	5 269	5,7	258	3,7
Ofredande	5 868	6,3	317	4,6
Fridskränkning	1 501	1,6	119	1,7
Sexualbrott	1 815	1,9	94	1,3
Exhibitionism	162	0,2	9	0,1
Sexuellt ofredande	1048	1,1	48	0,7
Våldtäkt	605	0,6	37	0,5
Egendomsbrott	40 852	43,9	2 510	36,2
Stöld av fordon	10 131	10,9	831	12,0
Stöld ur fordon	7 494	8,1	492	7,1
Stöld bostad	5 498	5,9	411	5,9
Stöld person	13 638	14,7	521	7,5
Rån butik	125	0,1	7	0,1
Rån privatperson	1 170	1,3	39	0,6
Övriga egendomsbrott	2 796	3,0	209	3,0
Skadegörelse	68 708	73,9	5 370	77,4
Klotter/graffitti	42 823	46,1	3276	47,2
Annan skadegörelse	25 885	27,9	2094	30,2
Narkotikabrott	12 010	12,9	642	9,3
Totalt	147 365	158,5	9 895	142,6

Polisanmälda brott i Stockholm och på Kungsholmen Källa: Trygghet på Kungsholmen 2017

Trygghet

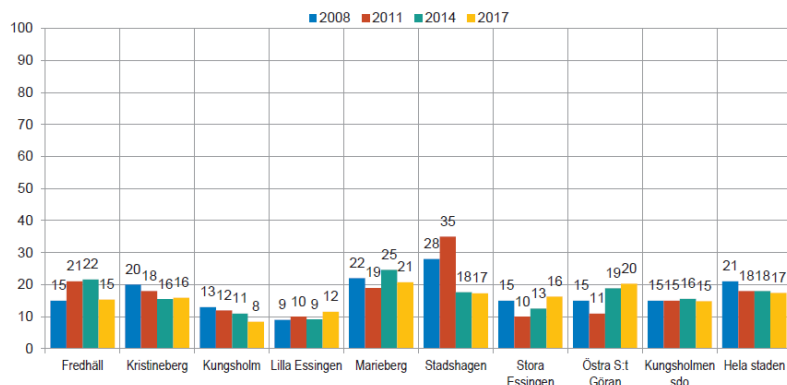
När det gäller procent av boende som känner sig otrygga och mycket otrygga i sitt bostadsområde är procenten mycket låg, enbart 1 procent, vilket är lägre än på Kungsholmen och staden i stort. Det är 9 % av de som bor i Marieberg som känt oro för att bli utsatt för brott en gång i månaden eller oftare. Det är ungefär lika som det varit på Kungsholmen förutom i år då oron ökat på Kungsholmen från 2014–2017 (från 8 % till 15 %). Oron är också mindre än i hela Stockholms stad (17 %).⁵⁷

⁵⁶ Förstudie Marieberg, Grunkälla: Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

⁵⁷ Trygghet på Kungsholmen 2017

Bland elever i årskurs 9 var andelen som kände sig trygga sent på kvällen högre i Kungsholmen än för staden i snitt. Samma höga siffror gäller när man tittar på gymnasiets år 2.⁵⁸

Stadsdelar i Kungsholmen sdo

Andel (%) som upplever att mörka områden och dålig belysning i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor. F32e Källa: Trygghet på Kungsholmen 2017

När det gäller otrygghet sent på kvällen är den dock marginellt större i Marieberg än i Kungsholmen generellt. Det är även fler i Marieberg än på Kungsholmen och i staden i stort, som upplever att mörka områden och dålig belysning i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor.

Otrygga områden

Avskilda rum upplevs ofta som mer otrygga. På och kring Marieberg finns många avskilda offentliga rum och platser dels som ligger topografiskt avskilda dels utgör ofta parkrummens nät av gångstråk en något mindre orienterbar struktur. Den uppbrutna kvartersstrukturen norr om Rålambsvägen och söder om Gjörwellsgatan bidrar till att minska orienterbarheten vilket också påverkar upplevelsen av trygghet.⁵⁹

De stora kvarteren, Tidningskvarteren och Taffelberget har barriärer skapade av murar och halvöppna gårdsrum och portiker med en otydlighet om de är offentliga eller privata. Lastgatan som är ett viktigt stråk från Gjörwellsgatan till Rålambsvägen har karaktären av en bakgata.

Gjörwellsgatan och Rålambsvägen har idag relativt få tydliga korsande gator. Korsande gator är viktiga för upplevelsen av trygghet då dessa kan fungera som potentiella flyktvägar. Detta tillsammans med relativt

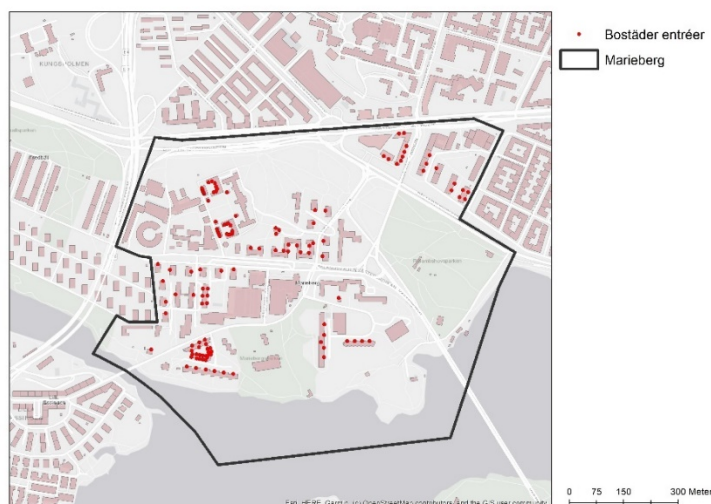
⁵⁸ Trygghet på Kungsholmen 2017

⁵⁹ Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

få fasader i direkt gatuliv samt få utåtriktade verksamheter i markplan bidrar till att både Gjørwellsgatan och Rålambsvägen bitvis kan upplevas som otrygga stråk nattetid.⁶⁰

Stora delar av Marieberg och parkerna kring Västerbroplan är idag svåra att överblicka och orientera sig i och saknar informell övervakning i form av bostadsfasader, entréer och verksamhetslokaler. I Konradbergsparken ligger entrén till Thorildsplans tunnelbanestation. En sådan viktig offentlig målpunkt och funktion i ett läge som uppfyller flera faktorer för otrygghet kan bidra till att minska användningen av tunnelbanan som färdmedel kvällstid.⁶¹

Längs med stråk så som Gjørwellsgatan och Rålambsvägen som utgör viktiga huvudstråk och kopplingar mellan olika stadsdelar är vikten av trygghet extra stor. Detta gäller även för Västerbroplan där många människor passerar förbi och där flera viktiga busshållplatser finns. Det är dock endast 25% av promenaderna i Marieberg som kan göras längs med trygga stråk det vill säga längs med fasader eller fasader med utåtriktade verksamheter.⁶² Många av bostadsentréerna ligger på gårdssidan av bebyggelsen och bidrar därmed inte till att aktivera gatumiljöerna.

Karta över bostäders entréers placering. Karta baserad på Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

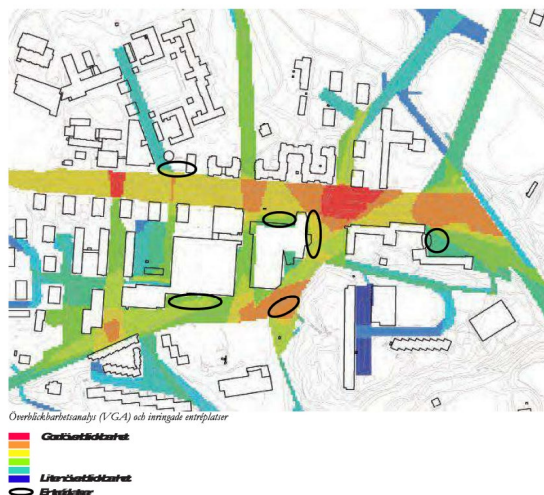
Överblickbarhetsanalysen visar att de mest överblickbara

⁶⁰ Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

⁶¹ Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

⁶² Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

platserna är vid områdets större och viktigare korsningar samt vid större platsbildningar, så som i anslutning till Mariebergsparkens entré.⁶³

Överblickbarhet Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Trivsel

Informationen kring trivsel i området kommer från den medborgarenkät som genomfördes år 2011. På den svarade 600 personer (drygt 300 svar på digital enkät, ca 300 svar på pappersenkät). De svarande på den digitala enkäten motsvarar i ålder förhållandevis jämt befolkningen, medan pappersenkäten har en övervikt mot barn i åldern 12–18 år.

De kvalitetsfaktorer som medborgarenkäten fångat upp som mest värda att värna om är kollektivtrafik, vegetation, vatten, gång- och cykelstråk, utblickar, ljus, affärs- och serviceutbud, tillgänglighet, historia och djurliv. Ett tydligt medskick är att ”göra bra bättre”, med bland annat önskemål om trevligare hållplatser för buss och T-bana, fler träd och planteringar, bättre koppling av stråk mot vattnet, utökning och komplettera kommersiellt utbud och synliggörande av den historia som finns i Marieberg.

Brister som medborgarna lyfter fram är miljöstörningar, trafik, händelser, konst, variation, arkitektur, färg, möblering, rumskänsla och affärs- och serviceutbud. Rekommendationerna framåt är att ta tag i bristerna genom att bland annat skapa skydd mot buller och trafik, ordna förutsättningar för möten och händelser, placera konstverk i stadsmiljön, uppmuntra variation i den byggda miljön och underlätta för mer kommersiell verksamhet.

⁶³ Marieberg: från förstad till promenadstad, 2011

Analys God offentlig miljö

Boende, verksamma och besökande har tillgång till många stadskvaliteter i Marieberg. Få områden i Stockholms innerstad har sådan tillgång till kollektivtrafik, olika typer av grönområden, platser för idrott, skolor och förskolor.

Bland grönområdena finns många med stora kvaliteter, med allt från utblickar över vatten, till kulturhistoria, gamla uppvuxna träd, mötesplatser för hela Stockholm och små intima vistelserum.

Likt beskrivet tidigare är den största utmaningen när det gäller Mariebergs offentliga miljö att platserna är svåra att ta sig till på grund av barriärer och svåra att hitta på grund av låg orienterbarhet. Detta är särskilt tydligt när det gäller grönområdena, men gäller även många av mötesplatserna i det offentliga rummet.

Det är också en utmaning att områdena ofta är störda av buller från såväl som flyg. Detta gör att rofylldhet är en kvalitet som saknas i stora delar av Marieberg, något som är väldigt viktigt för att exempelvis sänka blodtryck och minska stress hos boende och besökare.

Det är viktigt att se hur platser för lek i området framförallt återfinns i Signalparken, vilket gör den platsen mycket viktig. Det

är också en av få gröna platser, eller vistelseplatser i stort, i de centrala delarna av Marieberg.

Tryggheten i området är stor, vilket är en stor kvalitet att bygga vidare på. Dock kan vi se hur den fysiska strukturen med få korsande stråk, låg orienterbarhet, få ”ögon” mot gatan och funktionskluster skapar sämre förutsättningar för trygghet, vilket också syns i Trygghetsundersökningens resultat att Mariebergsborna upplever att mörka områden och dålig belysning i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor.

Det sticker ut i statistiken att det inte bor många barnfamiljer i området (färre personer mellan 35-50 år och mellan 0-16 år). Däremot är det som tidigare påpekat en mycket stor andel av befolkningen dagtid som består av skolungdomar och förskolebarn. Detta skapar en obalans dagtid och kvällstid med olika grupper vars behov skulle skapa olika rekommendationer för utveckling.

Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete

Så hur kan då Marieberg och Trängkåren utvecklas för att skapa bättre tillgång för fler (eller grupper med dålig tillgång idag) till stadskvaliteter? Nedan följer några viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete.

- Undersök varför inte barnfamiljer lockas av området (eventuella förklaringar: den låga blandningen av boendetyper, stora vägar, buller, avsaknad av lek, men finns också många kvaliteter som borde locka: grönområden, närhet till skolor och förskolor, kollektivtrafiknära, nära idrottsplatser mm)
- Utveckla området mer barnvänligt för de många barn som besöker och vistas i området dagtid samt för att locka barnfamiljer att bosätta sig i området. Att göra Marieberg/Trängkåren mer barnvänligt kan handla om korta avstånd till lek, mer intim skala på arkitektur, mindre buller, mer trafiksäkerhet med mera.
- Stärk Signalparkens funktion som plats för lek och rofylldhet centralt i området, och undersök om det finns fler platser som skulle kunna utvecklas med dessa värden.
- Utveckla en större mångfald av vistelseplatser, och prioritera vistelseplatser centralt i området. Vissa viktiga målpunkter kommer eventuellt att vara störda av buller – arbeta där för minskat buller, men skapa också mer

rofyllda alternativ. Utveckla eventuellt Lastgatan till en plats/vistelseyta eftersom den har en annan intimitet och kan stärka kors-kopplingarna i området

- Arbeta med bullerdämpande åtgärder som mildrar buller i skolområden och grönområden
- Arbeta med trygghetsskapande åtgärder som gör att det är lättare att hitta, överblicka och bli sedd i Marieberg. Exempel på detta är fler korskopplingar för gående, offentliga rum på överblickbara platser och fler ”ögon” mot gator och stråk. Det är viktigt att i arbetet beakta kopplingen mellan kvarterets bottenvåningar och omgivande stadsrum
- Prioritera kopplingen till Thorildsplan med upprustning och trygghetsskapande åtgärder.

Stadsbyggnadsmål 4 från ÖP: En klimatsmart och tålig stad

Stockholm ska vara en klimatsmart stad, där effektiv markanvändning och transporteffektiv stadsstruktur bidrar till ökad tillgänglighet, minskad klimatpåverkan och begränsad resursförbrukning. Stadsstrukturen och de tekniska systemen ska vara välfungerande och tåliga så att staden kan möta klimatförändringar och andra påfrestningar.

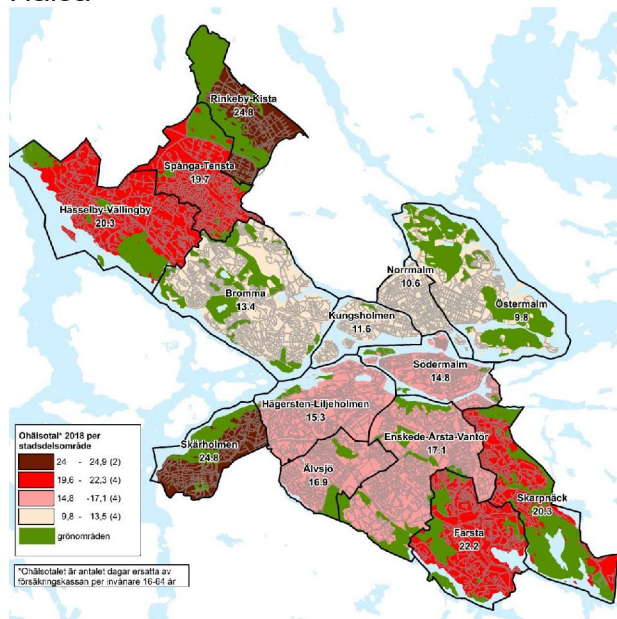
För att analysera om stadsdelen uppfyller målet med hänseende på sociala värden har frågan ”Hur stöttar stadsstrukturen de kapacitetsstarka färdssätten och kan välbefinnande och hälsa tillgodoses vid påfrestningar?” besvarats och kompletterats med annan information som ansetts relevant.

Inom kapitlet analyseras:

- Befolkningsstatistik fokus hälsa
- Kollektivtrafik
- Återbruk och cirkulär ekonomi
- Klimatanpassning

Befolkningsstatistik, fokus hälsa

Hälsa

Ohälsotalet, fördelat på stadsdelsområden i Stockholm år 2018.

Källa: Ohälsotal i Stockholm Årsrapport 2018

Kungsholmen har bland de lägsta ohälsotalen i Stockholm. Det finns tydliga skillnader mellan könen på Kungsholmen. Det genomsnittliga antalet sjukpenningdagar var 7,4 för kvinnor och 3,4 för män 2018. Kvinnor var överrepresenterade i alla grupper från korttidssjuka (1–14 dagar) till långtidssjuka (90–365 dagar).⁶⁴

På Kungsholmen är medellivslängden för män 82 år och kvinnor 85,5 (2018). Detta kan jämföras med snittet för Stockholms län som är 81,2 år för män och 84,7 år för kvinnor (2018).⁶⁵

Psykisk ohälsa, brott och mobbing bland skolungdomar
Kungsholmen har en större andel mobbing och brott än snittet i Stockholm i årskurs 9. Bland denna statistik finns exempelvis dåliga tal på andel pojkar som slagit någon så att den eventuellt behövt uppsöka sjukvård, och andel pojkar som bär vapen. I 2:an på gymnasiet är situationen annorlunda, där ligger Kungsholmen under snittet i Stockholm för mobbing, och under snittet i alla kategorier av brottsutövande förutom andel flickor som blivit misshandlade (Kungsholmens andel: 5, gentemot Stockholm: 3) och andel Pojkar som snattat eller stulit) Kungsholmens andel: 27 gentemot Stockholm: 19)⁶⁶

När det gäller god psykosomatisk hälsa ligger pojkar i årskurs nio under snittet i Stockholm och flickor på samma nivå som snittet i staden. Ett exempel på en parameter med låga resultat är anknytning till föräldrar, särskilt för pojkar (32%) men även för flickor (22%). Kungsholmen följer dock trenden för alla stadsdelar att flickor har markant sämre psykosomatisk hälsa än pojkar. För gymnasiet är två ligger Kungsholmen strax över Stockholmsnittet i psykosomatisk hälsa.⁶⁷

⁶⁴ *Ohälsotal i Stockholm Årsrapport 2018*

⁶⁵ *folkhalsokollen.se/jamfor-omraden/kartor (Hämtad 2020)*

⁶⁶ *Källa: Stockholmsenkäten Årsrapport 2018*

⁶⁷ *Källa: Stockholmsenkäten Årsrapport 2018*

Kollektivtrafik

Vänster: Bullhållsplatser lokaliserad Övre högra hörnet: Väg mot tunnelbana från Rålambsvägen. Undre högra hörnet: Orienterbarhet till tunnelbana Källa: Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

Marieberg har ett centralt läge i Stockholm. Flera större stråk går genom stadsdelen vilket gör Marieberg till en viktig länk i stadens nätverk av stadsdelsövergripande stråk. Stadsdelen är dessutom mycket väl försörjt med kollektivtrafik i form av ett flertal busslinjer och tunnelbana.

Stråket som leder till och från tunnelbanan (Thorildsplan) är dock otidligt och kvällstid även mycket otryggt.⁶⁸ Detta går även att se i trygghetsstatistiken där det är en hög procent (16 % mot Kungsholmens 8% och stadens 10 %) av befolkningen som är mycket oroliga för att kvälls- eller nattetid ta sig ifrån den tunnelbanestation som ligger närmast där de bor, eller avstår från att använda stationen därför att de skulle kunna utsättas för brott.

I Marieberg fanns det 1 936 privatägda personbilar 2018, vilket motsvarar ett bilinnehav på ca 0,6 bilar per person. På hela Kungsholmen är siffran markant lägre, med ett bilinnehav på 0,16 bilar per person.⁶⁹

Återbruk och cirkulär ekonomi

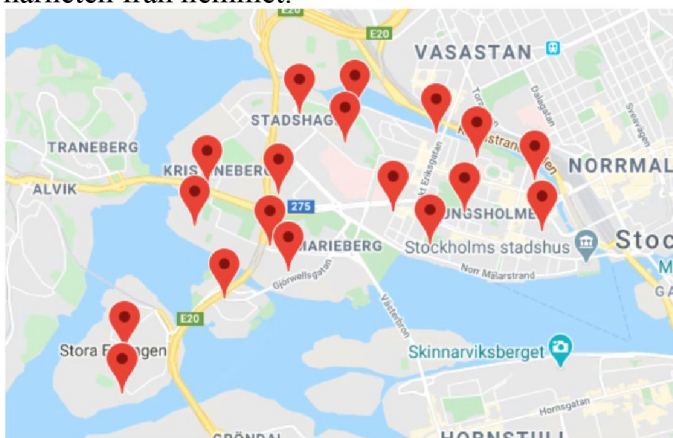
På Kungsholmen finns totalt 18 allmänna återvinningstationer, varav två ligger i Marieberg. Alla har återvinning för glas, kartong, metall, plast och tidningar.⁷⁰ Återvinningstationerna i Marieberg är båda placerade i västra delen av området, där

⁶⁸ Marieberg: från förstad till promenadstad (2011)

⁶⁹ SCB 2018

⁷⁰ Fti.se (2020)

nattbefolkningen är som mest koncentrerad. Båda stationerna är också placerade längs med gator, varav Rålambsvägen är en vältrafikerad gata, och Wennerbergsgatan är en kvartersgata med återvändsgränd. Enligt FTI (Förpacknings och tidningsinsamlingen) är det främst känslan av trygghet som påverkar återvinningsgraden för svenska folket, snarare än närheten från hemmet.⁷¹

Återvinningsstationer på Kungsholmen Källa: Förpacknings och tidningsinsamlingen, fti.se (2020)

Klimatanpassning

Risk för översvämning

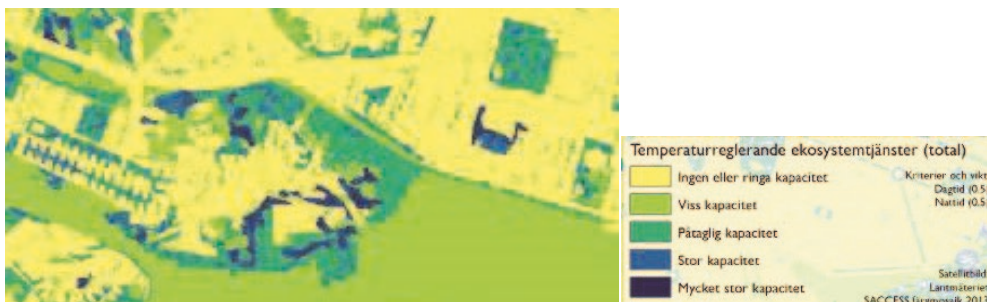
Skyfallsstudie Marieberg Källa: Program för Marieberg 2012

Kartan visar zoner inom projektområdet som påverkas vid ett eventuellt 100-årsregn. Det finns en viss risk enligt miljöbedömningen för lokala översvämningar vid kraftigtregn. Fler hårdgjorda ytor i Marieberg kommer kräva ökat behov av dagvattenavledning. Idag leds huvuddelen av nederbörden över området via ett kombinerat system (avlopp- och dagvatten tillsammans) till reningsverk. Om tillkommande dagvatten ansluts

⁷¹ Svenska folkets syn på återvinning (2019)

till det nätet kan det bidra till kapacitetsbrist och att avloppsvatten i vissa lägen måste evakueras via bräddavlopp till Mälaren. Enligt miljöbedömningen bör dagvatten avledas på markytan och dagvattenlösningar integreras med ytor för rekreation och grönstruktur. Det är viktigt att säkerställa att dagvattnet tas om hand inom kvarteretsmark. Dagvattenutredningen behöver visa hur dessa lågpunkter ska hanteras.⁷²

Temperaturreglering

Temperaturreglering Kungsholmen och Norrmalm i Stockholm.

Källa: Kartläggning och analys av ekosystemtjänster i Stockholms stad 2015 (beskärmd karta)

I Marieberg kan vi se hur en stor del av Marieberg saknar temperaturreglrande ekosystemtjänster (gult), medan det också finns flera områden som har mycket stor reglerande kapacitet (mörkblått).

⁷² Källa: Förstudie av Marieberg, Grundkälla: Program för Marieberg 2012

Analys Klimatsmart och tålig stad

Det är god hälsa hos befolkningen i Marieberg, vilket är förväntat utifrån den socioekonomiska sammansättningen i området. Det finns även goda förutsättningar för att hälsosamt liv i och med tillgången till grönområden, idrottsplatser och kollektivtrafik. Bullret och den låga orienterbarheten sänker dock de fysiska förutsättningarna för god hälsa. Anmärkningsvärt är dock den låga psykosomatiska hälsan bland skolungdomar (pojkar lägre än snittet, men flickor sämre i genomsnitt) vilket gör att miljöerna (skolmiljöerna, gångstråk, platser för olika åldrar, vägar mot kollektivtrafik) blir extra viktiga att de signalerar trygghet och lugn men även skapar utrymme för att aktiveras och släppa lös energi.

Det finns en mycket god tillgänglighet till tunnelbana, även om hållplatserna är i utkanten av området. Värt att nämna är också tillgängligheten till stomlinjebuss och andra bussar, framförallt vid Västerbroplan. Det är dock viktigt att fånga upp här att det finns en otrygghet vid gång till kollektivtrafik. Detta gör att attraktiviteten att åka kollektivt minskar, vilket varken är bra ur klimathänseende eller trygghet-/trivselhänseende.

Gällande klimatanpassning och ekosystemtjänster som både har bäring på klimat och socialt värdeskapande så kan vi se att de större värdena är tätt kopplade till de gröna områdena i

Mariebergs utkanter. Detta gör de områdena viktiga även ur detta hänseende, och skapar ett behov av fler gröna områden centralt i de mer urbana delarna av Marieberg.

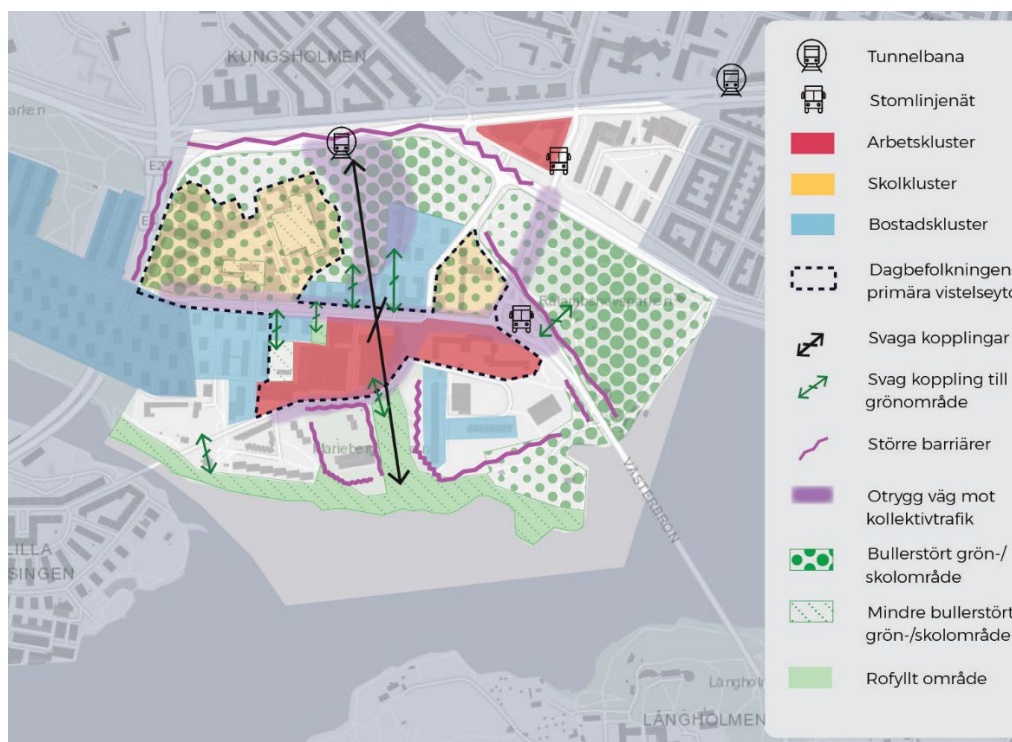
Viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete

Så hur kan då Marieberg och Trängkåren utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för folk att leva hållbara vardagsliv? Nedan följer några viktiga utgångspunkter för fortsatt arbete.

- Prioritera trygga attraktiva gångstråk till kollektivtrafik. Skapas fler arbetsplatser kommer det att betyda att ännu fler personer kommer att pendla med kollektivtrafik, vilket skapar ännu större behov av att lätt och trivsamt kunna ta sig till kollektivtrafik.
- Undersök mikroklimat närmare när ni utformar offentliga platser och byggnader som kan påverka mikroklimatet. Låt påverkan på mikroklimatet vara styrande för att skapa möjlighet till fler goda vistelseplatser.
- Skapa både rofyllda och aktiverande platser för barn för att stimulera sänkning av stressnivåer
- Omhänderta de platserna med hög kapacitet för värmereglering och undersök närmare deras förutsättningar och kapacitet.
- Undersök närmare hur dagvattensituationen kommer att påverka platsen

Sammanvägd analys

Genom att väga samman förutsättningarna beskrivna i nulägesanalysen får vi fram den sammanvägda analysen som visar på vad som är de största sociala värdena och de prioriterade sociala utmaningarna i området idag.

Sammanfattningsvis finns det många sociala värden i Marieberg. Få platser så centralt i Stockholm har så nära till kvalitativa grönområden, skolor, arbetsplatser och kollektivtrafik.

Människorna som bor i Marieberg mår bra och är en homogen grupp med god socioekonomisk standard. Avsaknaden av en blandning av upplåtelseformer bidrar till områdets homogenitet. Området är på dagtid väldigt välbesökt av arbetande på de stora arbetsplatserna och skolelever till de stora skolor som finns. Det finns en speciell balans mellan dag och natt i vilka grupper som är i området då området sticker ut som extra barntätt om dagarna, men barnfamiljsfattigt på kvällar och nätter.

Det vi dock också ser är att området är fysiskt väldigt klustrat. Det finns stora skolområden, arbetsplatsområden, grönområden och bostadsområden som fysiskt är separerade från varandra med framförallt större vägar och topografi. Det finns fördelar med denna klustring, exempelvis att klustren kan specialisera sig och

utvecklas på ett sätt som passar målgruppen. Men det finns också nackdelar, som att personer med olika bakgrund eller grupptillhörighet inte möts i vardagen och att områden blir tomma och mörka på kvällar och helger. Det saknas allmänna, neutrala offentliga rum som riktar sig till alla målgrupper och passar in i gruppernas vardagsmönster (till och från jobb, skola, hem, lunchaktiviteter, fritidsaktiviteter, barnhämtning etc)

Grönområdena är stora sociala värden i området, med en mångfald av kvaliteter. Dock är den största delen av grönområdena placerade i utkanten av området och svåra att orientera sig till med otydliga entréer och utmaningar gällande topografi och barriärer. Det finns en brist på rofyllda platser i området på grund av buller, och det finns få platser med fokus på lek.

Människor som bor och besöker området är trygga, men den fysiska miljön är inte optimal för att skapa trygghet. En sak är just uppdelningen mellan dag- och nattbefolkning, men det är också svårt att hitta i området, då det finns få korskopplingar och få ”ögon mot gatan” som skapar social kontroll och ökad känsla av trygghet. Särskilt uppmärksammas vägar till kollektivtrafik (parkstråk mot Thorildsplan och Rålambsvägen mot Västerbroplan) och platser där man väntar på bussen (framförallt Västerbroplan).

Rekommendationer

Baserat på den sammanvägda analysen vill vi lyfta fram nedan rekommendationer som det viktigaste att prioritera i arbetet framöver för att skapa sociala värden.

1. **Mildra klustringen.** En tydlig utgångspunkt behöver vara att arbeta för att mildra klustringen i området så att det blir lättare för olika grupper att mötas. Detta kan exempelvis göras genom att lägga till nya typer av funktioner i de existerande klustren så att de attraherar nya målgrupper. Fundera även ett extra varv över om det verkligen är i Marieberg som fler skolor och mer platser för idrott ska placeras eftersom detta istället kan bidra till stärkt klustring. Hänsyn behöver dock tas till det behov av idrottsplatser som skapas av den stora koncentrationen av skolor som finns idag.
2. **Skapa gemensamma offentliga rum.** Prioritera neutrala, överblickbara platser centralt i området, där olika gruppers vardagsmönster möts. Utveckla en större mångfald av vistelseplatser då vissa viktiga målpunkter eventuellt kommer att vara störda av buller – arbeta där för minskat buller, men skapa också mer rofyllda alternativ.

3. **Prioritera grönska, rofylldhet och lek centralt i området.** Tillför till området det som saknas: Skapa mer grönyta centralt i området, och mer grönyta och gröna stråk mellan arbetsplatser/skolor och kollektivtrafik. Skapa fler platser med rofylldhet och lek, och prioritera de platser som redan finns så att deras värden fortsatt finns kvar och ökar, särskilt de som ligger centralt.
4. **Omöjliggör inte framtida utveckling av ett större och mer blandat bostadsutbud.** Fler bostäder, och en större funktionsblandning i området, skulle medföra sociala värden såsom trygghet och aktivitet över dygnet. Om det skulle bli aktuellt med bostäder i framtiden prioritera då bostäder för barnfamiljer, hyresrätter och bostäder för personer med låg ekonomi för att skapa en bättre social blandning. Placera bostäderna så att de skapar en större funktionsblandning i området.
5. **Utveckla området mer barnvänligt.** Prioritera utformningen utifrån de många barn som besöker och vistas i området dagtid samt för att locka barnfamiljer att bosätta sig i området. Att göra Marieberg/Trängkären mer barnvänligt kan handla om korta avstånd till lek, mer intim skala på arkitektur, mindre buller och ökad trafiksäkerhet. Undersök hur barnen rör sig och vad de efterfrågar i sitt närområde.
6. **Prioritera trygga stråk mot kollektivtrafik.** Arbeta med trygghetsskapande åtgärder som gör att det är lättare att hitta, överblicka och bli sedd i Marieberg. Exempel på detta är fler korskopplingar, offentliga rum på överblickbara platser, belysning, tydlighet kring vad som är offentligt och privat samt fler ”ögon” mot gator och stråk. Det är viktigt att i arbetet beakta kopplingen mellan kvarterets markplan och omgivande stadsrum
7. **Tydliggör de gröna kvaliteterna.** Exponera befintliga kvaliteter bättre mot området genom tydligare entréer och tydliga stråk till grönområden.
8. **Skapa fler kors-kopplingar.** Skapa fler tvärförbindelser i nord-sydlig riktning och ett mer integrerat gatunät generellt för att skapa mer orienterbarhet, trygghet och gångvänlighet i området.

9. Undersök förutsättningar för tillskott av service.

Undersök hur mer service kan bidra till tryggare stråk och ett mer levande område. Genomför exempelvis en handelsutredning för att se vad som finns potential för och vad som går att få till med enbart ett tillskott av ytterligare dagbefolkning, och prioritera service som skapar en bättre balans mellan aktivitet över dygnet.